

Előfizetési díj:

Negyedévre ..... 1 frt
Félévre ..... 2 frt
Egész évre ..... 4 frt

Egyes szám 20 kr.

Majelen havonként kétszer.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség
és
kiadóhivatalBudapest, József-körut
5. szám.Kéziratokat vissza nem
küldünk.

Az „Achiles“ Sport-Egylet, az „Aradi Korcs.-Egylet, „Magy. Testgyakorlók köre“ a „Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Bpesti, hegyvidéki turista-Egylet,“ a „Budapesti Korcsolyázó-Egylet,“ a „Budapesti Torna-Egylet a „Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,“ a „Debreczen-Torna-Egylet,“ az „Egyetemi Athletikai Club,“ „Első Magyar Vivó-Egylet,“ az „Ersekújvári Vivó- és Torna-Egylet,“ a „Fertői Csónakázó-Társaság,“ a „Győri Csónakázó-Egyesület,“ a „Kassai Korcsolyázó-Egylet,“ a „Kolozsvári Athletikai Club,“ a Kolozsvári „Korcsolyázó-Egylet,“ a „Föv. Vivó-Club,“ a „Körmendi Athletikai Club,“ a Kunszentmártoni Csónakázó-Korcsolyázó-Egylet,“ a „Magyar-Ovári Torna- és Vivó-Egylet,“ a „Marosvásárhelyi kerékpár-Egylet,“ a „Makói Torna-Egylet,“ a „Maros-Vásárhelyi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Lévai Torna- és Vivó-Egylet,“ a „Lőcsei Korcsolyázó-Egylet,“ a „Maros-Vásárh. Torna-Egyl,“ a „N.-Bányai Torna és Korcsolyázó-Egylet,“ a „Nagy-Enyedi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,“ a „Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,“ a „Nemzeti Hajós-Egylet,“ a „Neptun Budapesti Evező-Egylet,“ az „Ó-Becsei Kerékpár-Egyesület,“ az „Ó-Budai Torna-Egylet,“ a „Pécsi Athletikai Club,“ a „Pozsonyi Hajós-Egylet,“ a „Pozsonyi Torna-Egylet,“ a „Privigyei Korcsolyázó Egylet,“ a „Rimaszombati Korcsolyázó-Egylet,“ a „Sátoralja-Ujhelyi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Selmeczi Akadémiai Athleta-Club,“ a „Soproni Korcsolyázó-Egylet,“ a „Szabadkai torna-Egylet,“ a „Szarvasi Korcsolyázó-Kör,“ a „Szegedi Csónakázó-Egylet,“ a „Szegedi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Szegedi Torna-Egylet,“ a „Székely-Udvarhelyi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Székesszékhelyi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Temesvári Korcsolyázó-Egylet,“ és az „Ujvidéki kerékpár- (Bicycl, Egyesület,“ a „Pápai korcsolya-egylet,“ a „Torontáli korcsolyázó és hajós-egylet,“ „Szegedi Kerékpár-egyesület,“ „Veszprémi torna-egylet,“ „Tordai korcsolyázó-egylet,“ „Budapesti Torna-Club,“ „Zombolyai atletikai club,“ a „Szászvárosi atletikai club,“ a „Szolnoki korcsolyázó-egylet,“ a „Budapesti polgári lövészegyesület,“ „Sportkedvelők köre,“ a „Magyar Úszó-Egylet“

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ő nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

A „Herkules“ tek. szerkesztőségének

Budapest.

Van szerencsém tisztelettel értesíteni, hogy a „Tolnai csónakázó egyesület“ választmánya a jövőre nézve a „Herkules“ czimű lapot választotta hivatalos közlönyéül.

Tolna, 1893. júli 21.

Matejka Károly
egyl. igazgató.

TORNA

Az iskola és a szülőház a nagy szünidőben.

Az iskolai nevelés-oktatás a mily magasztos ép oly nehéz feladata, hogy egyrészt a hajlékony és így még alakítható zsenge test normális fejlődésének biztos irányt jelöljön ki, másrészt a minden iránt fogékony ifju kebelnek oly erkölcsi és szellemi alapképzettséget adjon, melynek alapján az bármely magasabb tudományos vagy művészeti pályán biztosan haladni képes legyen. Volt idő, midőn az iskola, e kettős feladat első részére kevés súlyt fektetett; az ifju elmét valóságos tárháznak tekintette, melyet különféle ismeretekkel rakott meg, nem törődve azzal, megbirja-e a zsönge test a terhet s így történt, hogy sok ifju, még az iskolázás folyama alatt összeroskadt a nagy súly alatt, vagy ha ki is ért az életpályára, satnyán és kedvetlenül vonszolta megbénult tagjait. Akkor különösen, de most is, midőn e téren a nemzet elismerése és hálájára méltó intézkedések által ezen szellemi túlerheltség aggályai oszladozni kezdenek, az iskola e kettős feladatát csak úgy oldhatja meg sikerrel, ha azt abban töle telhetőleg támogatja azon nem kevésbé hathatós tényező, melynek körében az ifju idejének legnagyobb részét tölti és az iskolában

hallott elveket és ismereteket gyakorlatilag feldolgozza, mintegy megemészt, s ez a szülőház. Mert a legjobb iskola minden fáradozása kárba veszett, ha a szülőház annak nevelés-oktatási elveivel nem törődik, azokat saját hatáskörében nem érvényesíti sőt kicsinyli és becsmerli.

Hogy mily hathatósan támogathatja a szülőház az iskolát úgy a nevelés, mint az oktatás terén, különösen most a nagy szünidőben, azt röviden körvonalozni, e sorok czélja.

Statisztikai adatok nyomán kimutathatni, hogy a középiskolai ifjúság — mert ennek nevelés-oktatásáról van szó — legnagyobb részét az értelmiség szolgáltatja, de ha ez nem is állana, akkor is a szülők nagy része azt hangoztatja, hogy elfoglaltsága miatt éppenséggel nincs, vagy vajmi kevés ideje van, az iskolai év folyamán fiaival foglalkozni, főképen úgy, hogy azokat iskolai teendőiktől el ne vonja. Miután most föltehető, hogy a hivatalos teendők jelenlegi beosztása mellett (de még a nem hivatalosoké mellett is) a szülők legnagyobb része is pihenőt tart és nem képzelhető oly sivár szülői szív, a mely szerető és szeretett magzatjának abbéli kérdésére nem hajlana „édes apa vigy el ide vagy oda még soha sem voltunk ott együtt“: állithatni, hogy a szülő gyermekének nevelés-oktatása elől most ez egyszer ki nem térhet.

A nevelés egyéb tekinteteken kívül az ifju testének épen tartására, szabályos fejlesztésére, edzésére irányul. Ez irányt — ha azt a szülőház gyermekének jól felfogott érdekében már előbb ki nem jelölte — az iskola adja meg az ifju korának és testalkatának megfelelő tornázás által. Azt hiszem, hogy ezt a tanuló ifju — főképen ha az több játék behozatala által még érdekesebbé lesz téve, — a szünidőben is folytatni fogja és csak a szülön múlik, neki ahhoz kellő határok között természetes eszközökön — ez az iskolai tornázás célja — minél több alkalmat nyújtani, esetleg azt vele megkedveltetni.

Nagyobb feladat vár a szülőházra a fürdés és úszás tekintetében különösen ott, a hol azt az iskola helyi körülmények miatt nem gyakorolhatta. Ezen, a test

tisztaságát czélzó és a szokottnál sűrűbb közeg akadályainak legyőzése által egyaránt edző neme a tornáznak nem eléggé ajánlható főleg akkor, ha a szülő vagy megbízottja minden óvintézkedést megtett esetleges baleset meggátolására, mert ha valahol úgy itt áll az a szabály: soha egyedül.

Ha a szülők helyzete megengedi, gyakorolhatja az ifjú a lovaglást is, mely míg a testet némileg edzi, főként kitartásra és bátorságra szoktatja az ifjút, mely tulajdonságok később a férfi-jellemet előnyösen kidomorítják, de mint az előbbi, ezt is kellő felügyelet mellett.

Legtöbbel járulhat hozzá az iskolai neveléshez a szülőház a kirándulások által. Valjon mely tanuló nem szeretne kirándulni? Kilencz hónapig (körülbelül egy hónapot tesz ki a rekreáció) az iskola négy falai közé szorítva, és a kemény, sokszor szűk iskolai padhoz szegezve, sok helyütt sötét szobában, távol a világ zajától és legtöbbször a ragyogó, nap és a jótékony zöld láttástól elzárva, tanulja a szép természet leírását, beosztását, annak országait, szép tájait, Istennek e csodálatos alkotását, tanulja drága hazájának bérceit, völgyeit és vizeit, tanulja hős nemzetének történetét, regényes várait, műemlékeit stb. anélkül, hogy valaha látna; most itt az alkalom, a szülőn a sor, a fiatal test megrekedt fejlődésének szabad folyást engedni, ez ismereteket feleleveníteni, bővíteni és kiegészíteni. Mint a a játék úgy a kirándulások is mai nap feledésbe mentek; a légatus és mendikáns intézménye, a régi deákutazgatás vákáczióban bizonyítvánnyal a zsebben és pálczával a kezében megszűnt; a gyaloglást zónautazás, a vándorbotot egyéb váltotta fel; kényelmesebbek lettünk a test edzésében, de kényesebbek egyuttal a betegségek elviselésében is.

Ennek meggátolását illetve vissza állítását czélozzák azon üdvös intézkedések, melyeket a közoktatási kormány a három testedző gyakorlat elrendelése által a középiskolában megtett. Ha a szülőház mindent csak felülről vár, tegyen erejéhez mérten annyit, a mennyi ez intézkedéseknek megfelelő kezdeményezéshez az iskola által szükséges, hogy az teljes egészé legyen, mert csak úgy biztosíthatja gyermekének ép testét, tehát ép lelkét is.

Medveezky István.

Intézeti tornaversenyek.

A jászóvári prémontréi kanonokrend kassai főgymnasiuma.

A jelen tanévben a pünkösdi ünnepek alatt május hó 21. és 22. napjain Budapesten megtartott országos tornaversenyen való részvételre intézetiünk felsőbb osztályos tanulói közül 17-en jelentkeztek. Az ifjak dr. Takács Menyhért és Horváth Lajos tanarak felügyelete alatt vettek részt a versenyekben.

A kassai kath. főgimnázium a közoktatási miniszter 1892. évi május 31-én. 1193. eln. sz. a. rendelete értelmében, saját körén belül, június 17-én a délutáni órákban helyi tornaversenyt rendezett. Az intézet e magas rendelkezés annál nagyobb készséggel tett eleget, mert tanintézetünknek a budapesti országos tornaversenyen résztvevő felsőbb osztályos növendékei ésekély számuknál fogva nem ragadhatták meg a tért, mely ügyességük és készütségük bemutatására kinálkozott.

A verseny sorrendje a következő számokból állott:

1. Ének (Hymnus). Felvonulás.
2. Szabadgyakorlatok (I., II. és III. oszt.)
3. Rudmászás (I. AB oszt.)
4. Kötélmászás (II. oszt.)
5. Versenyfutás (I., II. oszt.)
6. Gyűrűhinta (Osztálytornázás).
7. Szabadgyakorlatok (IV—VII. oszt.)
8. Buzogány gyakorlat (VI—VII. oszt.)
9. Szergyakorlatok:

a) korláton,

b) nyújtón,

c) távolugrás.

10. Játék: körbe róta (IV. oszt.)

" körhinta (V. oszt.)

12. Ének (Szózat). Elvonulás.

A verseny lefolyása:

A gyülekezés a téli tornahelyiségben történt, honnan az ifjúság dob- és trombitászó mellett, az érdeklődők nagy tömege által kísérvé, a nyári tornahelyiségbe vonult. A négyes rendekbe osztott egyenruhás ifjak katonás tartása menetelés közben kellemes látványt nyújtott, egyuttal előjáró beszédjét képezte annak a valóban meglepő és a fokozottabb igényeket is kielégítő ügyességnek, melyet az ifjak a verseny tartama alatt majdnem kivétel nélkül tanusítottak. A hymnus elénekése után a főgimnázium igazgatója, hivatkozva a vallás- és közokt. miniszter úr ö Nméltóságának körrendeletére, mely a helyi tornaversenyek tartását a társintézetek bevonásával contemplálja, a versenynek ily szűk keretek közé való szorítását főleg a nyári tornázó helyiség elégtelenségével indokolta. Jelentette továbbá, hogy a verseny a Nméltóságú vallás- és közokt. miniszterium, a tanári kar s több tanügybarát jóvoltából dijakkal lesz egybekapcsolva. Ezután Szekeress Ödön rendi tanárt elnökül, Malaszt Ferenc és Horváth Lajos tornatanárokat mint szakértőket versenybírák felkérvén, az ifjúsághoz intézett bátorító és buzdító szavai után jelt adott a verseny megkezdésére. Ifjaink dicséretére elég legyen annyi mondva, hogy a majdnem teljes 3 órát igénybe vevő verseny a jelenlévő diszes és válogatott közönségnek élénk érdeklődése és nem lankadó figyelmé közt folyt le s sűrű tetszésnyilatkozataival fényes bizonyítékát adta benső meglegedésének s ebből fakadó örömeinek. Néhány perczel 8 óra előtt az ifjúság arczélel a közönség felé fordulva, elénekelte a Szózatot, mely egyszersmind a sorrend zárószámát képezte.

A főgimnázium igazgatója Dr. Stöhr Szilárd erre kifejezte a versenybizottság teljes meglegedését s megjegyezte, hogy a jutalomra érdemesek nevei az évi Értesítőben közzé fognak tétetni. Végezetül a győzteseket inti, hogy el ne bízzák magukat, a többieket pedig arra figyelmezteti, hogy el ne csüggedjenek. Tanácsolja, hogy az élet nagy versenyterén ne azt nézzék, a ki legelől, de a ki előttük van, mert míg az első talán épen elérhetetlenségénél fogva lehangel, ez utóbbi főlemel s megfeszített haladásra sarkal.

Nem tekintve azt, hogy a földrajz és természetrajz tanításánál a közvetlen szemléltetés az egyes vidékek flórájának, domborzati, hydrographiai, topographiai s népisei viszonyainak megismerésére mily gyümölcsöző lehet, a magas kormány is hovatovább sürgősebben kívánja, hogy a tanulóknak főleg egészség, tapasztalatgyűjtés s aethetikai képzés szempontjából lehetőleg bő alkalom nyujtassék a természet szépségeinek, tanulságos jeleneteinek és kiapadhatatlan kincseinek felkeresésére, hogy míg egyrésztől lelküket gazdagítják, a természet dajkáló ölen testi egészségök fentartására és erősítésére is tápot leljenek.

A magas kormány intentiójának intézetünk növendékei, a menyire a mostoha időjárás engedte, e részben is igyekeztek megfelelni, s kellő tanári felügyelet mellett három kirándulást rendeztek. Hatodik osztályos ifjaink május 1-én a vadregényes szádelfői völgybe, a hetedik osztály május 10-én a Forgách grófok történeti nevezetességű nagyszaláncai várába, míg alsóbb osztályos növendékeink a város közelében fekvő kies bankói fenyvesbe tettek egy-egy kirándulást.

A hangos erdő, pezsgő jókedv, betelni nem tudó játékvágy eléggé igazolta e kirándulások jogosultság t és azt, hogy a tansiker elérésében a kirándulások ne utolsó tényezőül tekintessenek.

A ciszterci rend bajai kath. főgymnasiuma.

A Szenczy Győző rendfőnök igazgatása alatt álló intézetben új tornaterem épült a mult évben. A tornát Ujhelyi Géza tanította. Az intézeti tornaverseny eredményének feltüntetése a következő: Versenyzés volt: I. a függélyes rúdon való mászásban, II. a magasra, III. a távolra való ugrásban, IV. a síkon való futásban, V. a síkon futásban akadályon át.

Az első osztályban mind az öt (I—V.) versenyben 1-ső győztes volt Homann E.; 2-ik gy. az I., II., IV-ikben Burics J.; a III. és V-ikben Schlesinger A. — Magas ugrás 1'03—1'00, a távolra 4'02—3'78 m.

A második osztályban I. versenyben 1-ső győztes Szabó M., 2-ik gy. Morschauser J.; II. versenyben 1-ső gy. Mitto A., 2-ik gy. Szabó M.; III-ik versenyben 1-ső gy. Alföldy J., 2-ik gy. Mitto A.; IV-ik vers. 1-ső gy. Alföldy J., 2-ik gy. Schön L.; V-ik vers. 1-ső gy. Morschauser J., 2-ik gy. Flórián F. — Magas ugrás 1'27—1'26, távolra 4'07—3'84 m.

A harmadik osztályban 1-ső gy. I. II-ik versenyben Szabovljevits W. a III-ikban Mihajlovszki P., IV. és V-ben Nagel F.; 2-ik gy. I-ső vers. Mihajlovszki P., II-ikban Nagel F., III. és V-ben Szabovljevits W., IV-ben Hesser A. — A magas ugrás 1'55—1'55 m., távolra 4'62—4'55 m.

A negyedik osztályban 1-ső versenyben 1-ső győztes Weisz M., 2-ik gy. Lusztig L.; II-ik vers. 1-ső gy. Habacht J., 2-ik gy. Schultz J.; III-ik vers. 1-ső gy. Kocsis J., 2-ik gy. Weisz M.; IV. vers. I.

győztes Schultz J., 2-ik gy. Habacht J.; V. vers. 1-ső gy. Schultz J., 2-ik gy. Kocsis J. — Magas ugrás 1'66—1'60, távolra 4'75—4'51 m.

Az ötödik osztályban 1-ső győztes az 1-ső versenyben Schlipf S., II-ik vers. Gibitz G., III-ikban Munkácsy M., IV., V-ben Allaga I.; 2-ik gy. I., III., V. vers. Reich M., II-ikban Munkácsy M., IV-ikben Gibitz G. — Magas ugrás 1'54—1'49, távolra 4'56—4'41 m.

A hatodik osztályban 1-ső győztes az 1-ső versenyben Szabovljevits D., II-ikban Bruck O., III., IV-ikben Verner H., V-ikben Fischer S.; 2-ik győztes I., II., III-ikban Fehér L., IV-ikben Bruck O., V-ikben Hollósy A. — Magas ugrás 1'55—1'49, távolra 4'72—4'57 m.

A hetedik osztályban 1-ső győztes I., II., III., IV., V-ikben Gludovác K.; 2-ik győztes I., II., III., IV-ikben Fenyő K., Ditzendy J. — Magas ugrás 1'73—1'66, távolra 5'20—5'15 m.

A soproni torna- és tűzoltó-egylet tornászai szombaton, 1893. évi augusztus 5-én zárkörű táncvigalmat rendeznek.

B.-Csabai Országos Jellegű Torna- és Kerékpár-Verseny.

B.-Csaba, 1893. július hó 4-én.

A helybeli torna-egylet m. hó 2-án tartotta meg az idei országos jellegű torna- és kerékpárversenyét, mely országos jellegű elnevezését nem csak névleg, — de — tekintetbe véve azon körülményt, hogy az ország különböző vidékének, és különösen a fővárosnak mérvadó egyletei küldték le hozzánk a versenyeken való részvételre tagjaikat, tényleg is teljes mértékben kiérdemelte.

A b.-csabai torna-egylet az első a vidéki hasonmú egyletek közt, mely a hazai tornászat, athletika és kerékpározás fejlődésének előmozdítása céljából, évente rendszeresen versenyeket rendez, és azok elnyerésére oly díjakat tűz ki, hogy nemcsak a vidéki, hanem az elkényeztetett fővárosi sportsman is lerándul, hogy azok elnyeréséért nemes versenyben mérkőzzék meg ellenfeleivel.

A fővárosi egyletek közül a Magyar Testgyakorlók Köre 9 taggal; a Budapesti Torna-Club 5-el; a Hunnia Bicycle-Club 3-al és a Magyar Athletikai Club meg az Ujpesti Kerékpár-Egylet 2-2 taggal képviseltették magukat.

A versenyeket a mi lelkes lakóságunkon kívül, még számos, a vidékről, sőt a szomszédos vármegyékről is e napra átrándult, leginkább hölgyekből álló közönség kísérte folytonos érdeklődéssel, nem egyszer adván, egyik-másik kedvenczenének pártját fogva, tetszésének és elismerésének ostantentive kifejezést. Így pl. a nyújtó tornáznál oly agitációt fejtettek ki, különösen a hölgyek, a negyedik helyre jutott kis Kakas mellett, hogy a versenybírótság kénytelen volt engedni az általános közhangulatnak, és a rendelkezésére álló 3 díjon kívül, még egy negyedikkel jutalmazta meg a kis testgyakorló remek tornázását.

Említésre méltó, hogy városunknak már országos recordja is van. A sikversenyben Malcsiner Gyula, a M. T. K. tagja 2 percz 55 másodpercz alatt tette meg az 1000 méteres pályát, 8 percczel javítván az eddigi legjobb magyarországi recordot.

Általános elismerés illeti meg a versenybizottsági tagokat, élükön a közszeretben álló Korossy László urat, városunk főjegyzőjét és Michnay Gyula urat, egy-letünk művezetőjét, kiknek a rendezés körül kifejtett buzgalmuknak köszönhető első sorban a versenyek valóban fényes lefolyása.

A versenybírótság Beliczey István tiszteletbeli elnöksége és Korossy László elnölete alatt a következő urakból állott: Collaud Ferencz, a B. T. C. tagja, Michnay Gyula, b.-csabai tornatanár, Oláh Miklós, szarvasi tornatanár, Steiner Hugó, a M. T. K. tagja és Szappanos Péter, h.-m.-vásárhelyi tornatanár.

A versenyek lefolyása következő volt:

I. Kezdők kerékpárversenye. Táv 1000 méter. 4 induló közül: első: Sajtos Samu, a M. A. C. tagja, ezüst érem, második: Riedl Ferencz, a M. T. K. tagja, bronz érem.

II. Korlát verseny-tornázás: hét versenyző közül: 1-ső: Müller Dávid, a M. T. K. tagja, arany érem, 2-dik: Szógy Béla, a B. T. C. tagja, ezüst érem, 3-dik: Weiwurm Rezső, a B. T. C. tagja, bronz érem.

III. Alacsony gépek versenye: hat induló közül: 1-ső: Módl Lajos, a H. M. B. C. tagja, ezüst érem, 2-dik: Minich Jenő, a M. A. C. tagja, bronz érem, egy tenyéryi kerékossal nyerve.

IV. Nyújtó verseny-tornázás: heten versenyeztek: első: Müller Dávid, a M. T. K. tagja, arany érem, 2-dik: Szógy Béla, a B. T. C. tagja, ezüst érem, 3-ik: Weiwurm Rezső a B. T. C. tagja, 4-ik: Kakas Gyula, a M. T. K. tagja, 5-ik: Boronkay Dénes a B. T. C. tagja, utóbbi három bronz érmet kapott.

V. Nagy kerékpárverseny: Táv 5000 m., öt induló közt: 1-ső: Minich Jenő, a M. A. C. tagja, arany érem, idő: 9 p. 42 mp., 2-dik: Modl Lajos, a H. M. B. C. tagja, ezüst érem, 3-dik Schwáb Béla, az Ujpesti K. E. tagja, bronz érem.

VI. Összetett verseny (távolugrás és súly-dobás): 3-an versenyeztek: 1-ső: Sajtos Samu, a M. A. C. tagja, arany érmet nyert, 2-dik: Pecsénye Dezső, ezüst érem, 3-dik: Gahy Lajos, bronz érem, mind a kettő a b.-csabai tornaegylet tagja.

VII. Műkerékpározás: résztvettek hárman. 1-ső: Gyulay Aladár, arany érem, 2-ik: Gyulay Elemér, ezüst érem, 3-dik Schwáb Béla, az U. K. C. tagja, bronz érem. A Gyulay testvérek a H. M. B. C. tagjai, remek mutatványaikkal elragadták a közönséget.

VIII. Magas ugrás: hatan ugrottak. Első lett a közönség óriási éljenzése és tapsai közt a kis Kakas Gyula, a M. T. K. tagja, 160 cmteres ugrásával legyőzven a 2-dik helyre szorult, magas Szógy Bélát, ki csak 150 cmtert ugrott.

IX. Sikverseny: Táv 1000 m. 6 induló közül 3-an mindjárt a verseny kezdetén kiálltak. Első lett: 2 percz 55 mp., országos record, alatt Malcsiner Gyula, a M. T. K. tagja, ezüst érmet nyert, 2-dik Grünwald Ernő, a M. T. K. tagja bronz érmet kapott.

X. Vigaszverseny: három vigaszban részesülendő közt, első: Naschitz Rezső, a M. T. K. tagja, ki bronz érmet kapott.

A versenyek befejezte után, a versenybírótság, hölgyeink által felajánlott 2 tiszteletdíj közül, az atletikai általános ügyességért Sajtos Samunak ítélte oda egyhangulag; a tornáért pedig Szógy Bélának szótöbbséggel, méltányolván azt, hogy három versenyben jó második lett.

Korossy László elnök, meleg szavakban megköszönvén a közönség érdeklődését, buzdító szavak kíséretében kiosztotta a versenyzők közt a díjakat.

Este a Széchényi-ligetben fényes bankett és táncvigalom zárta be a szépen sikerült napot, hol 60 pár tánczolta a négyest, nem fáradván ki kivilágos kivrattig.

•Alföldi.

A Lawn-tennis játék

tekintetében az alábbi értesítést adta ki a „Magyar Athletikai Club“ összes t. tagjaihoz.

József főherczeg ő cs. és kir. Fensége magas engedelméből a magyar atletikai club lawn-tennis pályáját a „Margitsziget“ dél-keleti részén — a „Nemzeti Hajós Egylet“ csónakdája átellenében — felállította s az a club tagjainak rendelkezésére áll.

Midőn erről a club összes t. tagjait értesíteni szerencsénk van, egyuttal szives figyelmükbe ajánljuk a játéktér használatára vonatkozó mellékelt szabályzatot. Budapest, 1893. július hó 10-én.

Az elnökség nevében

Dr. Gerenday György
alelnök.

Játék-szabály.

A lawn-tennis pályát csak a magyar atletikai club tagjai használhatják. Használati díj egy naptári évre: 4 korona, a melynek ellenében névre kiállított — másra át nem ruházható — belépő-jegy adatik ki.

Belépő-jegy nélkül — mely kívánatra felmutatandó — a pálya használata nincs megengedve.

Azon club tag, a ki a használati díjat befizette, jogosítva van női vendégek bevezetésére.

A játékidő: köznapokon délután 4 órakor kezdődik.

A játék jogosultságot kivétel nélkül az előjegyzési sorrend biztosítja.

A játékban résztvenni ohajtok tehát jelentkezésük sorrendjében nevük és belépőjegy számának kitüntetése mellett saját kezűleg jegyzik elő magukat a helyszínén — az öltözőben — kitett játékkönyvből.

Előjegyezhetni egy nappal előbb is de csak előre meghatározott időponttól (4, 5, 6 stb. órától) kezdődőleg — egy játékra.

Az előjegyzés feltétlenül csak egy „set“-re (6, game) szól, mely azonban 30 percznél tovább nem tarthat.

Azok, a kik már játszanak, újabb játszámra nem jegyezhetik elő magukat mindaddig, míg játszámjuk be nem fejeztetett.

Ha sorrendben a következő játékra az előjegyzés nem teljes, meg van engedve, hogy kiegészítés abból a társaságból is történhessék, a mely előbb játszott.

Ha az előjegyzett társaság az általa lefoglalt játszámhoz a pálya megürülésekor pontosan nem jelenne meg — igényét veszti, és a sorrendben már előjegyzetteket meg nem előzheti.

Egyes játék (partie) befejezést a pályabiztos; a 30 percz idő elteltét pedig a club szolgálja haranggal jelzi.

Pálya-biztos mindig az: a ki a folyamatban levő játékban a legrégebb club tag; köteles felügyelni a játékkönyv helyes vezetésére; felvilágosítást ad; panaszok esetén azok orvoslásáról intézkedik; átveszi illetve átadja a labdákat, a labda verőket (raket); labda elütés vagy a raket eltérése esetében gondoskodik az azonnali kártérítésről; a játékkönyvet a játszama végével aláírja. Intézkedéseiben a játszóknak megnyugodni tartoznak.

A játéknál feltétlenül újjas flanel dress gummi talpu czipő és lehetőleg pantallon használandó. A club-dress viselése nincsen kizárva, azonban a club ing felett a térdnadrág színének megfelelő sötét kék újjas kabát hordandó.

Ing újjas játszani nem szabad.

Végül minden játszó — kivétel nélkül — köteles, egy délutánra 30 fillért a club szolgáljának bárca ellenében átadni

A „Magyar Athletikai Club“ 1893. évi nyilvános őszi viadalának feltételei.

A verseny napja: 1893. október 15. d. u. $\frac{1}{2}$ 3 óra. Nevezési zárnapp: 1893. október 9. d. u. 7 óra. Versenypálya: a club Orczykerti versenypályája.

I. *Júniorok versenye.* (Zártverseny.) Táv. 200 m. A „M. A. C.“ azon tagjai részére, kik még nyilvános viadalon részt nem vettek. Elsőnek: a Club bronz érme. Ha 7-nél többen neveznek, úgy két csoportba lesznek sorolva, s mindkét csoport győztese bronz érmet nyernek.

II. *Bajnoki sikverseny.* (Zártverseny.) $\frac{1}{2}$ angol mfd (804 $\frac{1}{2}$ méter) Idő: 2 percz 10 mp. — Díjak: Az elsőnek a club ezüst érme és bajnokjelöltség, ha a távot 2 p. 10 mp. alatt megfutja, és reá nézve a club bajnoki szabályai kötelezők. — Második győzelemért az

első, a bajnok-jelöltség fentartásával újra ezüst érmet nyer; a harmadik győzelemmel pedig megnyeri az állami arany érmet, serleget és a bajnoki czimet. — Ha a távolság befutása a kitűzött időn túl történik, akkor a verseny nem mint bajnoki, hanem, mint egyszerű verseny számít, és az esetben az első: a club ezüst érmét, a második: bronz érmét kapja, de csak ha a távolságot legkevesebb 2 p. 30 mp. alatt futották be.

III. *Magas ugrás.* (Zártverseny.) A „M. A. C.“ azon tagjai részére, kik még nyilvános versenyen, magas ugrásban első díjat nmm nyertek. A z ugrás deszka nélkül a földről történik. A verseny 1 m. 20. cm. kezdődik és a pálcza 5 cm.-ként emeltetik. Minden versenyző egy próbaugrást tehet, mely nem kötelező és nem számít. A pálczának ugyanazon magasságban kétszeri ledobása után az illető a további versenytől eláll. Elsőnek: a club bronz érme és tiszteletdíj a másodiknak; bronz érem.

IV. *Sikfutás.* (Nyíltverseny) 100 yard (91:3 m) a club arany érmeért 11 mpercen belül. Három egymást közvetlen követő versenyen védendő. Győztes: az első győzelemkor a club ezüst, második győzelemkor szintén a club ezüst, és harmadik győzelemkor a club arany érmét nyeri. Második: a club bronz érmét kapja. Időn kívül: első bronz érmet, a második szintén bronz érmet nyer. Harmadik vételkedés. Védő; Sajtos Samu, a „M. A. C.“ tagja.

V. *Kerékpár verseny.* (Nyíltverseny) Táv 3 km. (9 kör X 192 m.) Bármily nemű együletes kerékpárral. Elsőnek: a club ezüst érme és tiszteletdíj, másodiknak: a club bronz érme; ha öten indulnak a harmadiknak is bronz érem.

VI. *Sulydobás távolba.* (Nyíltverseny) Suly 16 angol font (7 $\frac{1}{2}$ kgr.) A dobás a földről történik. A ki közvetlenül a dobás után előre lép, annak dobása mint a megengedett dobások egyike jön számításba, de eredményként nem számít. Eredmény: a megengedett 4 dobás legnagyobbika. Elsőnek: a club ezüst érme, ha 9:60 cm. dob, különben bronz érem, másodiknak; bronz érem: 8:50 cm. alul díjazás nincsen.

VII. *Vándordíj.* Adja Gróf Andrássy Géza. Sikfutás (Nyíltverseny) Távolság: 402 $\frac{1}{2}$ m. Idő: 55 mp. Elsőnek: a club arany érme, és annak az egyletnek, melynek tagjaként győzött, a felajánlott vándordíj melyet köteles győztesnek egylete a M. A. C. legközelebbi versenyein — bár mely tagja által is — még kétszer megvédeni. Három egymást közvetlen követő győzelem után a vándordíj a győztes egylet örökös tulajdonába megy, ellenkező esetben már szerzett igényét veszti. Ha azona távolságot az első 55 mp. alatt nem teszi meg, úgy a club ezüst érmét; második: a club bronz érmét: ha öten futnak: a második is ezüst érmet, a harmadik: bronz érmet nyer. Az érme kiadásához kötött idő: 65 mp. Ezen felül nincsen díjazás. Csak oly egyletek tagjai vehetnek részt, melyek legalább három éve megalakultak és azóta folytonosan működnek.

VIII. *Bajnoki gátverseny.* (Zártverseny) 120 yard 10 drb 95 ctmes gáttal Idő: 16 $\frac{2}{5}$ mp. Díjak: Elsőnek: a club ezüst érme és bajnok jelöltség, ha a távot 16 $\frac{2}{5}$ mp. alatt megfutja és reá nézve a club bajnok szabályai kötelezők. Második győzelemért az első a bajnokjelöltség fentartásával újra ezüst érmet nyer; a harmadik győzelemmel pedig megnyeri az állami arany érmet serleget és a bajnoki czimet. Ha a record el nem éretnék a verseny nem bajnoki, hanem egyszerű gátverseny, s ezen esetben az első: a club ezüst, a második; a club bronz érmét nyeri: 20 mpercen felül nincsen díjazás.

IX. *Labdadobás távolba.* (Nyíltverseny.) A dobás Cricket labdával történik a földről. A ki közvetlenül a dobás után a határvonalon túl lép, annak dobása mint a megengedett dobások egyike jön számításba, de eredménykép nem számít. Eredmény a 4 megengedett dobás legnagyobbika; a táv a leeső labda földet érintő első pontjáig számít. Elsőnek ha 75 métert dob: ezüst érem különben bronz érem, másodiknak: bronz érem. — 70 m.-en alul díjazás nincs.

X. *Ökölvívás.* (Zártverseny.) A versenyző párok sorshuzás utján állítatnak össze. A küzdelem 6 „volt“-ra megy. — A „volt“-okat 3 tagu bizottság számlálja. Elsőnek a club ezüst érme, másodiknak a club bronz érme, ha a versenyben legalább 3 oly athleta vett részt, kik a boxolást már egy tanév óta gyakorolják. Minden pár versenyénél a legyőzött eláll. Ha esetleg 3 versenyző maradt, akkor csak ezek első párjának legyőzöttje mérkőzik még a harmadik fenmaradttal is, s ha ezt legyőzi: kapja a 2-ik díjat, ha pedig újból legyőzetik, eláll; mely esetben a két győző döntő küzdelemben mérkőzik az első és második díjért. A döntő küzdelem csak 3 „volt“-ra megy.

XI. *Nagy kerékpár verseny.* (Nyíltverseny.) Táv 10,000 m. 32 kör + 116 m. Bármily nemű együléses kerékpárral. Elsőnek: a club arany érme, ha 19 percen belül érkezik be, különben ezüst érem és tiszteletdíj, másodiknak: bronz érem, ha öten indulnak, ezüst érem és az utóbbi esetben a harmadiknak is bronz érem.

XII. *Record verseny.* (Nyíltverseny) 3200 m. Elsőnek ezüst érem és tiszteletdíj, ha a távot 10 p. 30 mp. alatt megfutja, különben bronz érem és tisztelet díj. 2-iknek bronz érem. 11 p. 30 mp. felül díjazás nincs.

XIII. *Végasz verseny.* Táv. $\frac{1}{4}$ angol mfd. 402.5 m. Résztvehetnek, kik a verseny napján első díjat nem nyertek. — Nevezés a helyszínén a verseny titkáránál. — Elsőnek tisztelet-díj.

Általános verseny-rendszabályok: A nyílt versenyekben részt vehet minden magyar testgyakorló és sport egyesület gentleman amateur tagja. A zárt versenyekben csak a „M. A. C.“ tagjai vehetnek részt. Tét: 2 korona; bánat: 4 korona; kivéve a zárt versenyeket, hol csak 4 korona bánat van. A második díj csak három versenyző, harmadik díj csak öt versenyző mérkőzése esetén adatik ki, a menyiben a verseny pont ettől eltérőleg nem rendezkedik. A zár-időn túl érkező nevezések figyelembe nem vétetnek. A versenyeken szabályszerű verseny-öltöny viselése kötelező. A bánat, ha az illető az általa jelzett versenyben részt vett visszaadatik. A verseny ellen óvások a verseny titkáránál, rögtön az illető verseny után teendők meg, mert később tekintetbe nem vétetnek. A versenybírótság határozata ellen fellebbezésnek nincs helye. A verseny feltételekben megállapított sorrend végleges; minden verseny-pont megkezdése előtt, az első harangjelzésre a versenyzők a bírói páholyon megjelenni tartoznak. A harangjelzés után egy percre a verseny mindenkor megkezdődik, később megjelenők a versenyben részt nem vehetnek. A nevezésnek tartalmaznia kell: a versenyző vezeték és keresztnévét, polgári állását, lakását, a verseny nemet melyre nevez, a verseny öltöny színeit, a tétet és bánatot, azon egyesület nevét, melynek tagja, mit hivatalosan az elnök vagy titkár által igazoltatni tartozik.

Nevezések a választmány által indokolás nélkül visszautasíthatók.

A vándor-díj átvételét a nyertes clubjának meghalmozottja — elnök alelnök vagy titkár — eszközli; mely alkalommal egy elismervény irandó alá, általa oly kijelentéssel, hogy a M. A. C. által legközelebb kifizendő

verseny napja előtt 48 órával a vándor-díjat minden felosztítás nélkül a M. A. C. rendelkezésére bocsátja.

A verseny időjárásra való tekintet nélkül megtartatik.

Versenypálya a Club Orczykerti versenypályája: egy kör 312 m.

A „Magyar Athletikai Club“ ig. választmányának 1893. július hó 3-án tartott rendes ülésén kelt határozata alapján.

Budapest, 1893. július 4-én.

Gróf Andrássy Géza
elnök.

Dr. Mantuanó Rezső
titkár.

Távgyaloglás. Kőszegi sporkedvelők között felmerült a kérdés, hogy mennyi idő alatt lehetne megtenni az utat Kőszegről Rőtig. Megestek mindjárt a fogadások és Freyberger Sándor, Jenny Ödön, Stelczér Lajos és Kőszegi József urak a következő eredménnyel tették meg az utat a Waisbecker vendéglőjétől a róti kocsmáig: Freiberger Sándor 34 p. és 10 m. p., Jenny Ödön 31 p. és 48 m. p., Stelczér Lajos 31 p. és 9 m. p. és Kőszegi József 32 p. és 5 m. percz alatt tették meg a 4.5 kilométernyi utat.

Kard- és vitör-verseny. Szerencsen, a nagyszálló disztermében, érdekes verseny volt m. hónap 2-án kányai Kiss Albert, kaszai vivómester és Kükemezey Árpád között. A vitörvívás tiz „volt“-ra ment, ebben Kiss Győzött ellenfele öt voltja ellenében. A kardvívásban Kiss tizenöt voltal győzött ellenfele tizenhárom volt-jával szemben. Az utolsó összeütközésnél Kükemezey győzött 3 voltal Kiss egy tussa ellenében. A versenyt nagy közönség nézte végig.

VELOCZIPÉDEZÉS.

A bécs-berlini kerékpárversenyre

148 nevezés érkezett be, melyből Magyarországból csak 1 nevezés volt, Kőszegről, de ez sem állt ki, a többi $\frac{2}{3}$ rész Németország és $\frac{1}{3}$ részben Ausztriából való. A verseny eredményét sportkörökben csaknem oly lázas izgatottsággal várták, mint annak idején a berlin-bécsi távlovaglás eredményét. Érdekes és tanulmányos ezt a két versenyt összehasonlítani. A távlovaglás első győztese, gróf Starhemberg az utat 71 óra 34 percz alatt tette meg. Időközben $8\frac{1}{2}$ óráig pihent; a lovaglási idő tehát 63 óra és nyolcz perczet vett igénybe. Fischer ugyanazt az utat 31 óra 22 percz alatt tette meg és egészben csak 67 perczig pihent, tehát 33 órával és egy percczel előbb ért célhoz. Ez az eredmény mutatja, hogy a kerékpársport a legéletrevalóbb sportok közé tartozik már hadászati szempontból is. Mert először a gép, akárhogy meghajtják is, ha csak valami szerkezeti hibája nincs, nem romlik, az emberek pedig nem fáradnak el annyira, mint lóháton. Hogy a terep époly kevéssé akadályozza a kerékpározókat, mint a lovaglót, mutatja a mostani eredmény. Némely versenyzőt ugyanis — mint már megirtuk — óriási felhőszakadás lepte meg, a mi a terepet tökéletesen elrontotta; mindamellett egymásután érkeztek be a versenyzők és pedig el nem romlott gépekkel.

A győztes Fischerről szól most az ének mindenfelé. A derék sportférfit Berlinben a legzajosabb ovációkban részesíték, de bécsi sportkörök is nagy előszereléssel beszélnek róla, noha a bécsiek ugyancsak csuf veseséget kaptak. Mint bicziklista már régóta nagy hírnévnek örvend, noha mint győztes most először kerül ki nagyobb versenyből. Érdekes följegyezni, hogy Fischer a training alatt megrántotta ballábnak az insza-

lagát, a mi nagy fájdalmakat okozott neki. Barátai és ismerősei kérték, hogy ilyen kondícióban ne induljon utnak, de ő a versenytől semmi szin alatt sem akart visszalépni. Állítása szerint nem is használhatta a bal lábát kellőleg, ugyannyira, hogy néha órákig nem nyomhatta meg azzal a lábával a kerék hajtóját és minden munkát a jobb lábával kelle végeznie.

Bécsből egy Swift-Conventry-féle kerékpáron indult el, de a gépnek egy szerkezeti hibája miatt kénytelen volt a kerekeket kiszedni és egy másik gépbe beletenni. Az ekként kicserélt géppel Sprengbergig haladt; ott egy másik gépet vett igénybe, a melyen azután célhoz érkezett.

Általános meglepetést keltett Berlinben az a körülmény, hogy a győztes épen és frissen, a legjobb kondícióban érkezett meg. A startszobában le sem akart ülni, hanem egyenesen a fürdőbe hajtattott. A versenydíját, egy értékes ezüstserleget a németek fogják átadni neki.

Startkönyve mutatja, hogy micsoda erőt fejtett ki. A két napig tartó ut alatt egy perczig sem aludt. Pihenési ideje: Znaimban 9 óra 26 perctől, 9 óra 29 perczig; Iglauban megebédelt még pedig 1 óra 31 perctől 1 óra 48 perczig; Kolinban pihent 5 óra 58 perctől 6 óra 12 perczig. Jungbunczlauban 8 óra 43 perctől 8 óra 49 perczig. Petersdorfban 11 óra 56 perctől 12 óra 1 perczig. Sprengbergen másnap reggel 5 óra 51 perctől 6 óra 8 perczig; Baruthban 10 óra 20 perctől 10 óra 25 perczig. Berlinben 1 óra tiz percz és 22²/₅ másodperczkor érkezett meg.

Fischer József foglalkozásra nézve kerékpárkereskedő Münchenben.

A második díjat Sorge György kapja meg, a ki 1 óra 54 percz és 55⁴/₅ másodperczkor érkezett célhoz. Az utat tehát 31 óra 54 percz és 55⁴/₅ másodpercz alatt tette meg. Ő is kitűnő kondícióban érkezett meg s az egész utat azonfelül ugyanazon a gépen tette meg. Ő tehát a 200 márka külön díjat is meg fogja kapni. Kár, hogy Zittauban felejtette a startkönyvét, úgy hogy pihenő idejével nem számolhat be rendesen. Sorge is a startszobából egyenesen a fürdőbe ment. A két első győztesnek annyiban kedvezett a szerencse, hogy elkerülte Uj-Kolinban a zivatart, míg a többi versenyzőt az ut közepén érte az égi háboru.

A harmadik győztes Gregr gráci raktáros. Most huszonhétéves és szintén egyike a legkitartóbb s legerősebb kerékpárosoknak.

Nagy velozipéd-verseny volt Turinből Milánóig a napokban, (körülbelül 142 kilométer) melyre 332 versenyző, köztük három asszony is jelentkezett. Az utolsó pillanatban 100 jelentkező visszalépett. A három első nagy díjon kívül (500, 200 és 100 líra) sok becses és szép díjat ajánlottak föl a kerékpárgyárak egyletei. Az indítás ágyulövessel történt. A versenypálya egész hosszában szigorú ellenőrzést gyakoroltak. Elsőnek a milanoi Airoldi érkezett be, a ki az egész utat öt óra és 15 percz alatt tette meg Raleigh gépen. Az érdeklődők olyan lelkesedéssel fogadták, hogy vállukon vitték a starter sátorába.

Velozipéd a hadseregben. A wiener-neustadti katonai torna- és vivő-tanári tanfolyam parancsnokságának legutóbb a hadügyministerium egy kerékpár-rajzot küldött megvizsgálás végett. A rajzot Jakics Adolf őrmester készítette s olyan kerékpárt tüntet fel, melyen ketten ülhetnek s hátul egy kerékkal kormányozható. A kerék átmérője 1.5—3 méter, sulya pedig 60—100 kilogramm közt ingadozik. A feltaláló azt állítja, hogy kevésbé gyakorlott biciklizők is óránként 54 kilométernyi utat tehetnek meg. A mi hadseregünkben nem igen vehetnek hasznát ez alkotmánynak, nagy sulya miatt, a katonai torna- és vivő-tanár-tanfolyam azonban a kurzus végén egy 14 napos utat fog megtenni ilyen kerékpárokon és pedig a hegyek közt, hogy kipróbálják azoknak erősségét. Egy nap alatt 100—115 kilométert kell majd megjárniok.

LÖVÉSZET.

Százéves lövő-egyesület. A Váci Lövő-egyesület e hónapban üli meg százéves fennállását. Az egyesületet a mult század végén a német tartományokból bevándorolt iparosok és kereskedők alapították. Utódaik teljesen megmagyarosodtak. Az 1793-anki szervező közgyűlés jegyzőkönyvében, melyet németül szerkesztettek még, köszönetet mondanak báró Splényi Ferencz akkori váci püspöknek azért a telekért, melyet a Gombos patak mentén az egyesület czéljaira adományozott. Ma is ott van az egyesület háza, kertje és lövőtere. Az ünnepet ugyancsak ezen a helyen rendezik; lesz verseny és díjlövés, tűzijáték, sat. Az ünnepre mindenfelől vendégek érkeztek s valószínűleg országos sportünnepé lesz.

X. Sigmund József üzletét (Budapest, városház-utca 2—4) a sportvilág figyelmébe ajánljuk. Az összes sportnemekhez szükséges ruházati cikkek u. m. verseny és training ingek, nadrágok, sapkák és cipők legnagyobb raktára. Az iskolai tornázás összes ruházati kellékei. Flannel ingek Lawn tennis cipők, különlegesség: Princes of Wales férfi-övek.

CSÓNAKÁZÁS

Amateur-regattaverseny. A Nautico Sport-Club Quarnero és a Canottieri Fiumani fiumei evezős-egyletek a triesti Società delle Regate evezős szövetségével 1893. évi szeptember hó 3-án délután 3¹/₂ órakor a fiumei kikötőben amateur regatta-versenyt rendeznek. A versenyre való jelentkezések ez évi augusztus hó 16-ik napjának esti nyolcz órájáig fogadtatnak el. A verseny tárgysorozata ez: 1. Négyes, autrigger. Fiumei hölgyek díja. Jelentkezhetnek oly evezősök, kik a bejelentés napjáig semmiféle regatta-versenyekben részt nem vettek. Betét 20 frt. Bánatpénz 20 frt. 2. Négyes inrigger. A Società delle Regate díja. A guzs központjának a hajófaltól legfeljebb 4 cm. távolságra szabad lennie. Betét 20 frt. Bánatpénz 20 frt. 3. Skiff-verseny. Gróf Batthyány Lajos, Fiume kormányzójának a díja. Betét 6 frt. Bánatpénz 10 frt. 4. Négyes inrigger. Fiumme díja. A csónak hossza legfeljebb 10-20 méter és szélessége legkevesebb 1-16 méter. Betét 20 frt. Bánatpénz 20 frt. 5. Négyes autrigger. Allamdíj. Betét 20 frt. Bánatpénz 20 frt.

Vitorlav verseny Visegrádon. A visegrád-nagymarosi vitorlás-csónak tulajdonosok legközelebb vitorlaversenyt fognak rendezni. A verseny elé nagy érdeklődéssel tekintenek, mert Visegrádon a vitorla-sport az utóbbi két év alatt folyton fejlődik.

Az első becsi úszó-egylet augusztus hó 6-án Bécsben a Dunán 5000 méter távolságra nagy nemzetközi úszóversenyt rendez bajnokságáért. E versenyen a magyar testgyakorlók köre Tomcsák Gusztáv Magyarország bajnoka által lesz képviselve. Tomcsák 8 hét óta van szigorú trainingban, ma már fenomenalis gyorsasággal és bámulatos kitartással uszik.

TÜZOLTÓ-SPORT.

József főherczeg egy tűznel Doboz fejérmegyei községben tűz volt m. hó 22-én reggel 7 órakor. Egy nádfedeles ház gyuladt meg a kéményéből kipattant szikrától. József főherczeg az alsóthi tűzoltók élén sietett a tűzhöz és az ő ismert nemes buzgal-mával vett részt a mentés munkájában. Személyesen győződött meg a tűz keletkezésének okáról s a tabajdi tűzoltók főparancsnokának: Balogh Gyula jegyzőnek jelentését fogadta. A tűzet csakhamar lokalizálták, úgy hogy a meggyulladt szalmatetős ház sem égett el. A fenköltlelkű főherczeg a nép szakadatlan éljenzése közepette távozott a községből.

Önkéntes tűzoltóság B.-Sárkányon. A kötelezett tűzoltóság helyett önkéntes tűzoltóság alakult Bakony-Sárkány fejérmegyei községben. A testületnek 30 tagja van. A község szegénysége folytán a fiatal testület anyagi nehézségekkel küzd.

Tűzolto-egyleti jubileum. A községi önk. tűzolto-egylet augusztus 5. 6. 7. napjain fogja fennállásának 25 éves jubileumát megünnepelni, melyre az ország majd minden részéből jelentkeztek egyletek; vagy 500 vendéget várnak.

A Szabadkán f. é. augusztus hó 12—16-ik napjain tartandó XI. orsz. kongresszusra utazó tűzoltók — a Bács-Bodrog vármegyei tűzoltó-szövetség kérelme folytán — menetdíj-kedvezményben részesülnek.

Országos tűzoltó tanfolyam. Az Idei országos tűzoltó tanfolyam tanári karába a belügyminiszter a következő szakférflakot nevezte ki: Barány Nándor Ernőt, dr. Szily Józsefet, Breuer Szilárdot, Szidanicz Ferenczet, Hermán Ödönt, Köhler Istvánt, Kálmán Gézárt, Kajlinger Mihályt, Tabak Lajost, dr. Gerber Bélát, Hevesi Zsigmondot és Christe Lorándot. A tanfolyamra 40-en jelentkeztek.

Székesfejérvár az országos tűzoltó kongresszuson. A székesfejérvári tűzoltó-egyletet Seidel Lajos rendőrfőkapitány főparancsnok és Paulovits Ferenc alparancsnok képviselik. A megyei szövetség részéről Kempelen Imre elnök, dr. Major Ferenc főparancsnok és Vida Pál titkár vesznek részt. Az országos gyűlés augusztus 13-án lesz.

Tűzoltók gyűlése. A vasvármegyei önk. tűzoltó-egyletek szövetsége II. közgyűlését a kőszegi önk. tűzoltó-tagegyesületnek 25 éves jubileuma alkalmából Kőszegen, a városház tanácstermében fogja folyó 1893. évi augusztus hó 6-án megtartani.

X. Klósz György fényképészeti műintézet Budapest, V. hatvani-utca 18. sz. I. emeleten. Telefon-állomás. Elvállal mindennemű fényképi felvételeket, többszörösítéseket gépekről, ipar-, mű- és tantárgyakról, sat. Photolithographia, czinkographia, fénynyomat, autographiai fénymásolat.

Pályázat tornatanári állomásra.

A nyiregyházi államilag segélyezett ág. ev. főgymnásiumban f. évi szeptember 1-én elfoglalandó tornatanári állásra pályázat hirdetik.

Fizetése egyelőre a jövő tanévre 500 forintban állapított meg. Pályázók kelleően felszerelt kérvényeiket f. évi augusztus hó 1-ig a „nyiregyházi főgymn. igazgatóságához” nyújtásuk be.

Leffler Samuel
főgymn. tanácsjegyző.

Dr. Meskó László
főgymn. felügyelő.

„THE GRESHAM“

életbiztosító társaság Londonban.

Magyarországi fiók: **Budapest, Ferencz-Józseftér 5 6,**
a társaság házában.

Ausztriai fiók: **Bécs, Gizellastrasse 1. sz. a.,**
a társaság házában.

A társaság vagyona 1891 deczemb. 31-én Frk 123,305.151—
Évi bevétel hevével biztosítások és kamatból 1892. deczember 31-én ... .. > 22,840.056—

Kifizetések biztosítási és járadéki szerződések s visszavásárlások stb. után a társaság fennállása óta (1848.) ... .. > 271,905.620—

A legutóbbi tízenyolcz havi üzleti idő alatt a társaságnál ... .. > 125,732.050—

értékig nyújtottak be ajánlatok, miáltal a társaság fennállása óta benyújtott ajánlatok összértéke ... .. > 1.853,916.605—

értékre megy. — Prospektusokkal és díjtáblázatokkal, melyek alapján a társaság kötvényeket kiállít, továbbá ajánlatokkal, díjmentesen szolgálnak az osztrák-magyar monarchia minden nagyobb városában az ügynök urak és a magyar és az osztrák fiókok.

Kerékpár ujdonságok!!

legnagyobb kerékpár gyári raktárban.

Budapest, Károly-körút 3-ik szám.

Eredeti **Torrilhon** és **Dunlop** kerékpárok, pneumatikus abronccsal. — Ezen ujdonságok megtekintése véget van szerencsém a n. é. kerékpárkedvelő közönséget tisztelttel meglivni.

HERBSTER KÁROLY műgépész.

Nagy képes árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve küldetik.

Porzsolt Ernő

műépítész, építőmester és törvényszéki hit. szakértő

építési irodája

Budapest, Kálmán-utca 19.

Elvállal mindennemű építkezéseket, villákat, kastélyokat, bérházakat, középületeket, templomokat stb.

Több fővárosi kész ház, villa és üres telek eladásával megbizva.

Nyaralóba, fürdőbe utazóknak!

Indiai hinta-ágy fák köze vagy szobában 4.50, 6.50, 10 forint, nagyobb lécczel kitöltésű 10, 14, 20 forint. Gyalogsetához laposra összetehető kényelmes ülésű szék, egyszerűsind bot garánt szolgál, frt 2.70.

Japán napernyő 80 krtól 15 forint. **Kerti legyezők** 10 krtól 3 forint. **Erős gyermekkosci** 6.50—15 forint. **Légyfő készületek** enyve 30 kr. Az égő zseggel fentartásához tiszta üdítő sódavizet nyújtunk könnyű bűsz-mó (idala) **dr. Fèvre párisi tar. os szódavíz-készítő géppel.**

2	4	6	8	10	butelles
7.	9.	11.	13.	15.	frt

Egy csomag borkő és szóla 1 frt 80 kr. **Önműködő fagyalt-készítő** reczepek 6 12 18 adagra

Vásárhelyi-féle gyors-vajkészítő-gép a legtektele tesobb 5 10 25 liter 8.50 15. — 38. — forint.

Paradicsom- és gyümölcsnyrés 30 krtól frt 1.20-ig. **UJ! Légmentesen elzárható befőttesüvegek** 1, 2 literig 28—35 krig. Melange kávé és tejforraló gép egyben

1	2	3	4	6	személyre
---	---	---	---	---	-----------

4.50 6. — 6.80 7.50 9. — forint. **UJ! Rapid spiritus** kézi tüzelésű Intensus Bunzen 1 literig, legjobb takarékos gyorsító 1 liter vizet 7 perc alatt felforral, 1 frt. **Szegedi víz** oder ezínezett lemezről 1 frt. **Aranyozó**, melylyel elavult tükör- és kárpereket, szohrot stb. mosni óvá, ujjaaranyozhatni 80 kr. **Higító folyadék** 10 kr. **Wischin szoba-**

p diómáz 70 kr. **Amerikai ebresztő-óra** 3 frt 60 kr. **Akkordban hangolt nyájkolomp** 7 és 10 frt. **Kerti ül sor-nyíró olló** 3 frt 50 kr. **Lignum-sanctum kuglizó golyók**

9	9 1/2	10	10 1/2	11	11 1/2	12	12 1/2	13	13 1/2	c. atm
---	-------	----	--------	----	--------	----	--------	----	--------	--------

1.15 1.30 1.50 1.70 1.90 2.15 2.30 2.50 2.70 2-5 frt. Egy készlet szokásos nagyságú keményfából tartós **kuglizó bábok** 2.50. **Papír légh. jök** 50 krtól 1.50 krig. **N 1 kuglizó** egészen szűk udvaron is felállítható, egy készlet bábok, golyók, zsinórral és képesekkel frt 5.50. **Kerti f. öbert-puska** 7—20 forint. **Vaszeltábla** kungró bohócczal 2—8 forint. **Szines papírlamplonok** kerti ünnepélyekhez 15—60 krig. **Diagnosium** fák, ya 1 frt. **Aeoli hárfá nyárlak** tetőre 4—9 frt. **Kerti gyertyatartó** 1 frt.

Mulattatásul és a test edzésére.

Teljes tornakészülék 5.50. **Gyermekhinta** 3—10 forintig. **Mészökötél** 6 frt. **Trappe** forint 4—4.80. **Kötél karikákkal** forint 4.30—4.90. **Kötélhúzó** frt 6.30—7.85. **Tornagolyó** kiltója 30. **Tornaczip** gumini talp- 2.50 kr. **Két vivő-**

készlet forint 23.50. **Súlyos athleta-bot** 2—5 forint. **UJ** aczéldrót karizom-erősítő, 3, 6, 12 frt. **Uzáló-öv** 4—7 frt. **Tartós croquet-játék** 9—20 frt. **Lawn-Tennis**, szabad-ani társasjáték 42—100 frt. **Szines lawn-tennis övek** 1.40—3 frt. **Labdalobó társasjáték** párja 1.50—6 frt. **Gummitábla** 15 krtól 1.50 krig. **Karikajáték** 12 pár frt 1.50. **Occarina** iskolával 70 krtól 1 20 krig. **Háromkerékű erős vécicéped** fűnknek 8—15 forint. — **Kerti szerszám** gyermekeknek 80 krtól 4 frt. **Alumínium dísz tárgyak.**

Meg nem felelő tárgyat vissza vesz Nagy képes árjegyzéket mellékel.

KERTÉSZ TÓDOR BUDAPEST, V., Dorottya-utca 1. sz. (19)

Wachtel Zsigmond első magyar tornaszer-gyár raktára

BUDAPEST,
KÁROLYKÖRUT 7. SZÁM.

—*—
◇ (TELEFON sz. 200) ◇

ajánlja az idényre gazdagon felszerelt raktárát,
tornaszerekben, függőágyakban stb.

Továbbá **kötéláruk és kötőzsineg**
KÖZPONTI RAKTÁRA.

Vasuti állomás: Zsolna
onnan omnibuszszal
Állandó posta- és
távirda állom-
más.

RAJECZ FÜRDŐ
(Magyar Gastein) a regényes Vág-völgyben.

*
Timsós-
vasas hév-
források 34°C.

Specialis fürdő női
bajok ellen. Combinált hideg-
viz-gyógy mód (Kneip-Kura). — **Kli-
matikus gyógyhely** 420 m magasságban
ózonos, pormentes levegővel. Északról tel-
jesen védve. **Gyógyjavallatok:** c-üz, kőszvény, hör-
bajok, görvélykór, angolkór, sápkór, vérszegénység, idegbajok, neuras-
thenia, neuralgiák, ischias Női bajokban (méh-, hüvelyhuru', izzadmá-
nyok stb 4—5 heti használat után legbiztosabb sikerű. s ubalpin klímá-
jánál fogva általános gyengeségnél, a légutak hurutjánál indikált. — Vil-
lanyozás, massage. — Gyönyörű kirándulások; croquet, lawn tennis, teke-
pálya, zongoraterem, gyógyterem stb. — Olcsó teljes ellátás, elő és utó-
évadban már 2 fttal feljebb naponként.

Fürdőorvos: Dr. FANZLER LAJOS fővárosi gyakorló orvos, Buda-
pest, II. ker. Corvintér-tér 2 sz.
Felvilágosítással és prospektussal szolgál a fürdőigazgatóság.

FÖLDESZY L.

puskaműves Budapest, Múzeum-körut 9 szám.

ajánlja jó hírnevű

fegyvereit

kezesség mellett, továbbá mindennemű **revolve-
reket** és teljes **vadászfelszereléseket**.
Árjegyzékek kivanatra ingyen küldetnek, javítások leg-
olcsóbban számíttatnak.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban
VIII., József-körut 5.

LIPIKI JÓDFÜRDŐ

(SZLAVÓNIABAN.)

Elsőrangú ivókutforrás és gyógyfürdőhely.

Enyhe éghajlat.

Egyedüli jódhévíz a continensen 64° Celsius.

Az idény tartama márciustól október végéig.

Gyógyjavallatok: A gyomor és bélesatorna minden-
nemű hurutos bántalmainál, hólyagbetegségeknel,
csúzos és kőszvényes kóralakoknál, görvélykóros és
különféle vérbajoknál.

Kiterjedt árnyékos park, saját gyógyzenekar, fedett
sétány, díszes és kényelmesen berendezett szállodák
és magangyógyintézetek.

(500 vendégszoba.)

Kitünő étkezés, mérsékelt árak.

Vasuti összeköttetés: Pakratz Lipik (cs. és k. szab.
déli vasut), Okucan (m. kir. államvasutak.)

KARLSBADI
cipő-külön-
legességek.

Kajári

Dezső

Budapest, Dorottya-utoza 8. szám a.

Ajánlja legdusabb választékban

térfi-, női- és gyermek-czipő-árut
a nyári idényre

a legolcsóbb árak mellett. — Különös figyelemmel
**velocipedező-, turista és hegymászó tornaczipő-
ket, vadász csizmákat**

mindennemű bőr- és vászonból urak, hölgyek és gyermekek részér:
ugymint: tisztai czipők, galoschnik vagy gumi czipők,
ugy szinte vízmentes czipőket és **kényes lábra kü-
lönlegességeket** nagy választékban raktáron tart.

Vidéki megrendelések mérték vagy minta-czipő szerint leggyorsab-
ban eszközöltetnek.

Előfizetési díj:

Negyedévre ..... 1 frt
Félévre ..... 2 frt
Égész évre..... 4 frt

Egyes szám 20 kr.

Megjelen havonként
kétszer.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség

és

kiadóhivatal

Budapest, József-körút
5. szám.

Kéziratokat vissza nem
küldünk.

Az „Achilles” Sport-Egylet, az „Aradi Korcs-Egylet, „Magy. Testgyakorlók köre” a „Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Bpesti, hegyvidéki turista-Egylet,“ a „Budapesti Korcsolyázó-Egylet,“ a „Budapesti Torna-Egylet a „Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,“ a „Debreczeni Torna-Egylet,“ az „Egyetemi Athletikai Club,“ „Első Magyar Vivő-Egylet,“ az „Ersekújvári Vivő- és Torna-Egyesület,“ a „Fertői Csónakázó-Társaság,“ a „Győri Csónakázó-Egyesület,“ a „Kassai Korcsolyázó-Egylet,“ a „Kolozsvári Athletikai Club,“ a Kolozsvári „Korcsolyázó-Egylet,“ a „Főv. Vivő-Club,“ a „Köröndi Athletikai Club,“ a Kunszentmártoni Csónakázó-Korcsolyázó-Egylet,“ a „Magyar-Ovári Torna- és Vivő-Egylet,“ a „Marosvásárhelyi kerékpár-Egylet,“ a „Makói Torna-Egylet,“ a „Maros-Vásárhelyi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Lévai Torna- és Vivő-Egylet,“ a „Lőcsei Korcsolyázó-Egylet,“ a „Maros-Vásárh. Torna-Egylet,“ a „N.-Bányai Torna és Korcsolyázó-Egylet,“ a „Nagy-Enyedi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,“ a „Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,“ a „Nemzeti Hajós-Egylet,“ a „Neptun Budapesti Evező-Egylet,“ az „Ó-Becsei Kerékpár-Egyesület,“ az „Ó-Budai Torna-Egylet,“ a „Pécsi Athletikai Club,“ a „Pozsonyi Hajós-Egylet,“ a „Pozsonyi Torna-Egylet,“ a „Privigyei Korcsolyázó-Egylet,“ a „Rimaszombati Korcsolyázó-Egylet,“ a „Sátoralja-Ujhelyi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Selmecei Akadémiai Athleta-Club,“ a „Soproni Korcsolyázó-Egylet,“ a „Szabadkai torna-Egylet,“ a „Szarvasi Korcsolyázó-Kör,“ a „Szegedi Csónakázó-Egylet,“ a „Szegedi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Szegedi Torna-Egylet,“ a „Székely-Udvarhelyi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Székelyvári Korcsolyázó-Egylet,“ és az „Újvidéki kerékpár- (Bicycl, Egyesület,“ a „Pápai korcsolya-egylet,“ a „Torontói korcsolyázó- és hajós-egylet,“ „Szegedi Kerékpár-egyesület,“ „Veszprémi torna-egylet,“ „Tordai korcsolyázó-egylet,“ „Budapesti Torna-Club,“ „Zsomolyai atletikai club,“ a „Szászvárosi atletikai club,“ a „Szolnoki korcsolyázó-egylet,“ a „Budapesti polgári lövészesegylet,“ „Sportkedvelők köre,“ a „Magyar Úszó-Egylet,“

HIVATALOS KÖZLÉNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ő nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

VELOCIPÉDEZÉS

A „Hunnia” Magyar Bicycle Club

1893. évi szeptember 10-én Méltóságos Ráth Károly kir. tanácsos, főpolgármester úr vednöksége és Méltóságos Gróf Széchenyi Aladár úr díszelnöksége alatt nagy nemzetközi kerékpárversenyt rendez.

Az ünnepély sorrendje.

Szombat 1893 szeptember 9-én este az idegen vendégek fogadtatása a pályaudvarokon és a hajó állomásnál. Este 9 órakor ismerkedési estély a fővárosi vígadó éttermében. Vasárnap 1893. szeptember 10-én reggel az idegen vendégek fogadtatása a pályaudvarokon. Dél előtt 9 órakor találkozás a városligeti nagy sorcsarnokban, ugyanott villás-reggeli. Dél előtt 11 órakor nagy verseny felvonulás (díj corso) Gyülekezés a városligetben Utrány: Városliget Stefánia út, Andrássy út, Váci körút, Deák tér, Deák utca, fővárosi vígadó. Nevezhet bármely kerékpár-egylet. Tet egyletenként: 10 ft. Elsőnek Pusch Henrik (egyleti főkapitány) nagy tiszteletdíja, második és harmadiknak tiszteletdíj. Minden zászlóval résztvevő egylet egy emlékszalagot kap, azért kéretnek a t. egyesületek (azok is, kik a díjcorsora nem neveztek) részvételüket a nevezési zárnapij bejelenteni. A felvonulók sorrendje: 1. A díj corsora nevezett egyletek sorshúzás útján meghatározott sorrendben. 2. Vendég egyletek, kik a díj corsora nem neveztek. 3. Kerékpáros vendégek. 4. A „Hunnia” tagjai. Délben 12 órakor társas ebéd étlap szerinti a fővárosi vígadó éttermében. Délután 1/2 órakor indulás a versenypályára a fővárosi vígadóból

Délután 1/2 órakor nagy nemzetközi kerékpárverseny a keresési út végén levő utolsó versenytérén (Tattersall.) A pálya hossza 650 méter, szélessége 4—5 méter, a cél előtt 6 méter.

I. Országos megnyitó verseny.

Táv: 2000 m. (3 kör és 50 m.) Nevezhet bármely magyarországi sport-egylet amateur tagja, ki még kerékpárversenyen első díjat nem nyert. 15 kg-nál könnyebb gépek kizárva. Tét: 2 frt Elsőnek: nagy ezüst érem, második: ezüst érem, harmadiknak: nagy bronzérem.

II. Nemzetközi főverseny alacsony géppel.

Táv: 10,000 m. (15 kör és 250 m.) Nevezhet bármely sport-egylet amateur tagja bármilyen géppel. Tét: 5 frt. Elsőnek: arany érem és tiszteletdíj, másodiknak: nagy ezüst érem és tiszteletdíj, harmadiknak: nagy ezüst érem

III. Nemzetközi főverseny magas géppel.

Táv: 5000 m. (7 kör és 450 m.) Nevezhet bármely sport-egylet amateur tagja bármilyen áttétel nélküli géppel. Tét: 5 frt. Elsőnek: arany érem és tiszteletdíj, másodiknak: nagy ezüst érem és tiszteletdíj, harmadiknak: nagy ezüst érem

IV. Országos kerékpár verseny.

Táv: 5000 m. (7 kör és 450 m.) Nevezhet bármely magyar-

országi sport-egylet amateur tagja bármilyen géppel. Tét: 3 frt Elsőnek: arany érem és „gróf Széchenyi Aladár tiszteletdíja” másodiknak: nagy ezüst érem és tiszteletdíj, harmadiknak: nagy ezüst érem.

V. Nemzetközi tereplőny verseny két üléses (két és három kerekű) géppel.
Táv: 3000 m. (4 kör és 400 m.) Nevezhet bármely sport-egylet amateur tagja, bármilyen — a nevezés alkalmával — megjelölt géppel. Tét gépenként 6 frt. Elsőnek: két nagy ezüst érem és tiszteletdíj, másodiknak: két nagy ezüst érem, harmadiknak: két ezüst érem.

VI. „Hunnia” eredmény (record) verseny.
(Zárt verseny) Táv: 15,000 m. (23 kör és 50 m.) bármilyen géppel Tét 2 frt. Elsőnek ha a távot 29 perc 30 m. p-en belül teszi meg, egy sport-barát által a „Hunnia” tagjai részére névtelenül felajánlott nagy arany érem, másodiknak nagy ezüst érem, illetve ezüst érem, harmadiknak ezüst, illetve nagy bronz érem.

VII. Nemzetközi tereplőny verseny magas géppel
Táv: 3000 m. (4 kör és 400 m.) Nevezhet bármely sport-egylet tagja bármilyen, a nevezés alkalmával megjelölt géppel. Tét 3 frt. Elsőnek nagy ezüst érem és tiszteletdíj, másodiknak nagy ezüst érem, harmadiknak ezüst érem

VIII. Nemzetközi tereplőny verseny alacsony géppel.

Táv: 3000 m. (4 kör és 400 m.) Nevezhet bármely sport-egylet amateur tagja bármilyen, a nevezés alkalmával megjelölt géppel, Tét 3 frt. Elsőnek nagy ezüst érem és „Bláthy Ottó Titus tiszteletdíja” másodiknak nagy ezüst érem, harmadiknak: ezüst érem.

IX. Viasz verseny.

(Nyílt verseny.) Táv: 2000 m. (3 kör és 50 m.) Nevezhetnek a helyszínen a versenytitkár által olyan kerékpárosok, kik e napon tartott versenyeken indultak, de díjat nem nyertek. Tét 1 frt. Elsőnek ezüst érem másodiknak nagy bronz érem, harmadiknak bronz érem.

Este 8 órakor a fővárosi vígadó nagy termében műkerékpározás és körgyakorlatok sporttársi szíveségből a „Wiener Bicycle Club” tagjai által versenyen kívül bemutatva.

I. Körgyakorlatok magas gépen.

II. Hölgyek és urak körgyakorlata alacsony gépen

III. Csoport műkerékpározás

- Kettős gyakorlatok két gépen
- Kettős gyakorlatok egy gépen
- Kettős gyakorlatok egy kereken
- Kettős gyakorlatok két hátsó kereken.

IV. Magán gyakorlatok magas gépen.

(Magyar sport-egyletek amateur tagjai is résztvehetnek Jelenkezés a nevezési zárnapij)

V. Magán gyakorlatok alacsony gépen. (magyar sport-egyletek amateur tagjai is résztvehetnek. Jelentkezés a nevezési zárnapij)

A gyakorlatok után a díjak ünnepélyes kiosztása és társas vacsora a fővárosi vígadó éttermében (étlap szerinti.)

A „Pannonia kerékpár egyesület.”

Szombathelyen f. hó 20-án tartandó versenyének sorrendje:

I. Tourista verseny. A szombathely-kőszeg-rohonczi elsőrangú állami úton. Távolság 50 km. Nyitva minden egyesüléses gépen. Díjak: Elsőnek: A szombathelyi hölgyek arany érme; másodiknak: egyesületi ezüst érem; harmadiknak: egyesületi bronzérem. Tét 6 korona.

II. Kezdők versenye. Távolság 1500 méter a szombathely-pinkafői elsőrangú állami úton. Részt vehet minden magyarországi műkedvelő kerékpáros bármilyen egyesüléses gépen, ha 1893-ban tanult kerékpározni és versenydíjat még nem nyert. Oly safetysták, kik 1893-ban tanultak magas gépen járni: a magas gépen kezdőknek tekintetnek. Elsőnek: egyesületi ezüst érem; másodiknak: egyesületi bronz-érem. Tét 4 korona.

III. Biztonsági kerékpárverseny. Távolság 5000 méter a szombathely-pikafői állami úton. Nyitva minden magyarországi műkedvelő kerékpáros részére. Elsőnek: a szombathelyi urak aranyérme; másodiknak: egyesületi ezüst érem; harmadiknak: egyesületi bronz-érem. Tét 6 korona.

IV. Magas kerékverseny. Távolság 5000 méter a szombathely-pikafői állami úton. Nyitva minden magyarországi műkedvelő kerékpáros részére. Elsőnek: egyesületi ezüst érem; másodiknak: egyesületi bronz érem. Tét 4 korona.

V. Vasvármegyei verseny. Távolság 2000 méter a szombathely-pinkafői állami úton. Nyitva minden vasvármegyei uri kerékpáros részére. Elsőnek: a Kőszegi Bicycle Club tisztelérdíja. Tét 4 korona.

VI. Vigaszverseny. Távolság 2000 méter a szombathely-pinkafői állami úton. Nyitva azon kerékpárosok részére, a kik az előző versenyekben részt vettek, de első díjat nem nyertek. Elsőnek: egyesületi ezüst-érem; másodiknak: egyesületi bronz-érem. Nevezés a helyszínen.

A veloczipédek roppant elterjedéséről olvastuk a külföldi lapokban az alábbiakat, melyek a párisi „Société des ingénieurs civile” egyik ülésén mondtak el Michelin által. Felolvasó szerint az 1891. évben Angolországból Franciaországba a kerékpár-bevitel 12 millió frankra rugott. Franciaországban körülbelül 300,000 olyan ember van, a ki saját gépét használja és ha ezekhez hozzászámítjuk azokat, kik kikölcsönözött gépeken járnak, ez a szám még jóval megnövekszik.

Angolországban évenként 120,000—130,000 gépet gyártanak; magában Coventry városban 15,000 ember foglalkozik állandóan kerékpárok gyártásával.

A kerékpárokat egyre tökéletesítik. Folyton új és új szabadalmakat osztogatnak a gyártásra a kormányok. Így a francia kormány 1891-ben 350 és 1892 első kilenc hónapjában 477 ilyen szabadalmat osztogatott szét. E számok azt bizonyítják, hogy a kerékpár nem csupán sport-eszköz, hanem jól lehet használni a mindennapi életben és az teszi szükségessé folytonos javítását.

Az igaz, hogy ezekkel a folytonosan javított gépekkel bámulatos eredményeket lehet elérni. Johnson jó gépével legyőzte a híres „Nancy-Hanks”-ot, a leggyorsabb amerikai ügető-lovat. Egy perc és 56 másodperc alatt tette meg az 1609 méter hosszú angol mértföldet, a híres ügető-lónak pedig ugyenez ut megfutására 2 percire és 4 másodpercire volt szüksége. Tarrant hetvenegy óra alatt megtette kerékpáron az utat Párisból Brestbe és vissza, ami 1208 kilométernek felel meg

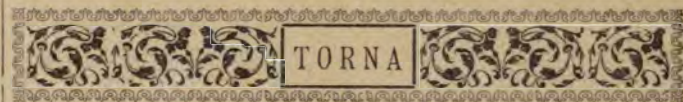
anélkül, hogy gépét ki kellett volna cserélnie. A bécs berlini versenylovaglás győztese ugyanennyi idő alatt csak 570 kilométert tudott megtenni. Ló a kerékpárral nem versenyezhetik és hosszabb távolságokra csak a vasut lehet versenytársa a kerékpárnak

A gyakorlott kerékpározó sokkal kevésbé fárad ki, mint a gyalogoló. A gyalogolóknak egész súlyát a lábuk viselik; a kerékpáros testsulya a gépen oszlik el. A gép gyorsaságát előmozdítja a gép könnyüisége. Ma már olyan gépeket is készítenek, amelyek a kerékpározó testsulyának csak tizedrészét teszik ki és mivel utóbbi időben sikeresen használják az alumíniumot különféle tárgyak készítésére, nem lehetetlen, hogy az alumínium felhasználása által a kerékpároknak e csekély súlyát is még kevesbiteni lehet.

A legtöbbet használt a kerékpárnak a pneumatikus kerékburok felfedezése. Ezek komprimált levegővel megtöltött 4—6 centiméter átmérőjű kaucsuk csövek, melyek a kerekeket körülveszik. Ez a cső megszünteti a gép kellemetlen rázását és megkönnyíti a rossz uton való haladást. Amióta ismerik ezeket a pneumatikus csöveket, azóta merev kapaszkodón is föl lehet menni a kerékpárokkal, mert a kerék nem csúszik annyira és így a kerékpáros által kifejtett munka egy része nem vész kárba.

Michelin még a kerékpározásnak az egészségre gyakorolt befolyását is fejtegette és azt bizonyította, hogy ez a sport a legegészségesebb sportok egyike.

(Az „Ujpesti kerékpár-egyesület”) „Nemzeti kerékpár-egyesületé” változtatta nevét s székhelyét is Budapestre tette át. A f. hó 2-iki közgyűlésén a következő bizottságot választották: Elnök: ifj. Rémi Róbert, alelnök: Alexander Fülöp, titkár: Mittelmann Géza, titkárhelyettes: Rohács Béla, pénztáros: Popuda Károly, ellenőr: Székely Jenő, I. kapitány: Ridl Ferencz, II. kapitány: Swáb Béla, kürtös: Déry Gyula.

Vida Aladár

nagybányai állami főgimnáziumi igazgató, mint lelkes tornabarád.

Ha visszpillantunk a hetvenes évekbe és párhuzamba állítjuk ezekkel a nyolcvanas éveket, a középiskolai tornatanítás terén alig tapasztalunk valami lényeges reformot, itt-ott halatszük egy-egy üdvös eszme, de kevés figyelemben részesül, a fősúly a szergyakorlatokra fektetetik és ezeket gondolják nálunk a németeket utánözva, az illetékes körök azon a test minden részére a legmegközelítőbb tökéletességig képzőleg ható tényezőknak, melyek a tanulóktól a hazának életerős oszlopos tagokat nevelni hivatják.

Meg kell vallanunk, bár más országhoz képest későbbben; okulva a tapasztaltakon, a tornatanítás a miniszteri tantervben megállapított teljes mérték alkalmazásával sém felelt meg a várakozásoknak. A tanulók nagy szellemi elfoglaltsága mellett az említett terv szerinti tornatanítás a folytonos szigorú katonai fegyelem korlátai közé szorítva ezen elfoglaltsága másikat: az erőtetett testi munkát szülte.

Mindkettő a szélsőségekben mozgott. Azért nagy hálával lehetünk mi szakemberek, tornaügybarátok szülőik és a nemzet egyaránt, hogy Csáky Albin gróf miniszter úr ő exciája és oldala mellett az ő ressortjában

tevékeny részt vevő Berzeviczy Albert államtitkár úr ő méltósága felismerték azt a nagy hézagot, mely a két szakoktatás közt létezik és e két szélsőség közé a játékoknak a külföldiek példájára nagyobb foku alkalmazását, mint a test minden részére egyaránt egyforma jótékony hatású és indírt a szellemi tulajdonokra is nagy befolyású tényezőket beékeltek és úgy a játékok, mint ezekkel karöltve ható kirándulások országos alkalmazását érvényre juttatni törekednek.

Ők e tekintetben határozottan korszakalkotó nagyságaink és meg vagyok győződve, hogy nekik semmi sem kedvesebb, mintha e törekvéseikben megbizottaikban készséges hű támogatókra találjanak.

Részemről azon kellemes helyzetben vagyok, hogy ily hű, a testgyakorlás lelkes támogatójáról irhatok szaktársaimnak és a testgyakorlás barátainak megismerésére. E tanfőru Vida Aladár, a nagybányai állami főgymnázium derék igazgatója. Mídon ezelőtt nem egészen két évvel átvette ezen intézet vezetését, mindennel meg lett volna elégedve, csupán a tornatanítást és a testgyakorlásban tapasztalt eredményt nem találta az ő ideális fogalmaival megegyezőnek és kívánalmainak megfelelőeknek, őszintén nyilatkozva elhanyagoltnak találta.

A kor intő szavát megértően a miniszter és államtitkár urak intencionáltnak megfelelően azok gyökeres reformálásához fogott és szokásos mondásához híven: „fiaim jól felfogott érdekében mindent meg tudok tenni,” meg is tett.

Eltekintve attól, hogy feltétlenül elérni szándékolt céljai valósíthatása személyi változást is kellett, hogy maga után vonjon, minden alkalmat megragadott arra, hogy a testgyakorlás alatta magasabb niveaura emelkedjék. A tornatanárok mellé állott és velők lelkesen eljárta a tornaórákra, gyakori megjelenésével és jó tanácsaival buzditólag hatott egyrészt azokra, a játékok és kirándulások felette hasznos voltára rámutatva és a testgyakorlás nélkülözhetlenségét hangoztatva, a különben tornázni szerető, játékokat azonban még sem annyira kedvelő tanulókat oly lelkesült tevékenységre tudta serkenteni, hogy nem egyszer visszatartottam férfiaságonnál fogva könyveimet, melyek a lelkileg érzett örömeiből önkéntelenül szemeim felé toltak.

Itt nyertem azon meggyőződést, hogy nálunk Magyarországon általánosan meg van a régi görögök és rómaiakkal vetélkedő erő, szunyad az és csak parázs kell neki, mely azt lángra lobbantsa. Ujra hatalmas nemzet leszünk, ha fiainkat a tornahelyek podiumán megtanítjuk edzeni magokat, a versenyvágy felébresztésével a küzdelmet egymás ellen felvettjük, hogy kimenve az életbe annak nagy tengerén erőből duzzadva bátran és biztosan evezhessenek és ha kell a viharokkal, elemekkel, ellenséggel dicső harcot vívhasanak.

Ó nagyszerű dolog az úgy tudni vezetni a fiukat, hogy azoknál a szellemi munkakör a testi munkakörrel összhangban legyen! Ily férfiak valóban méltók a feljegyzésre!

Mídon nevezett igazgató emelni törekszik teljes odaadással a játékok és kirándulások gyakori alkalmazásával és általában a testgyakorlás tanítását, a versenyt is éleszteni tudja. Finom tapintatának köszönhető, hogy az ügy iránt érdeklődők anyagilag támogatják őt jeles törekvéseiben.

Nézzük meg csak az 1892/3 tanévi Értesítőjét, ott kiolvashatjuk a 143. lapon, hogy az idej volt orsz. tornaversenyen résztvett ifjaink csak úgy vehettek részt, hogy egyrészt Nagybánya városa, másrészt társulatok és a közönség jelentékeny összegeket hoztak össze, hogy ők Budapestre mehettek. Mert bizony e végvidékbéli

városokban többnyire szegény emberek gyermekei járnak az intézetbe, mely szülőknek a szükséges összeget összehozni különben lehetetlen lett volna; úgy is az ifjak egy részének a költségek felét saját verejtékes munkájával kellett összehoznia.

Mindezek dacára 30 fű vett innen részt, tehát a résztvett intézetek növendékeit intézetenkint tekintve, ők számra nézve a közép helyet foglalták el és az igazgató büszke is volt erre. E ténykedése nemcsak a közönség legyőzését jelentette, hanem annak megsemmítését, melyet azáltal is elért, hogy a tanév végén június 24. 25 és 26-án intézeti tornaversenyt is rendeztetett.

Látni kellett jámbor arcát, mint villant fel a jutalmak kiosztásakor az öröm tüze szemeiben, mint ült arcán a gyönyör és megelégedés érzete. A fiuk öröme és a diszes közönségnek, itt még sohasem tartott verseny feletti, megelégedése közepette fáradozásainak az elért eredményben méltó jutalmát nyerte el.

Mint tanfőru, a tanfőruknál oly ritka őszinte hála elismerést élvezte jutalmul. Meg is érdemelte!

Isten éltesse őt soká, hogy ily elismerésben még számtalanszor részesüljön! Nagybányán a főgymnáziumban a testgyakorlás a haladás útjain van és nevezett vezetése alatt jövője biztosítva van. Garancia rá erélye, lelkesültsége és tanuló iránti általánosan ismert szeretete. Ő itt uttörő reformátor.

Még befejezésül megemlítem, hogy a nyári tornahelynek, a játékokra való tekinteteket is figyelembe véve, teljes korszerű átalakítását tette újabb feladatává és ez ügyben felettes hatóságainál a kellő lépéseket már meg is tette. Győzzön a nemes buzgalom! Sok ily nemes, ügybuzgó tanfőru adjon Isten Magyarországnak, akkor a testgyakorlás reformja teljes diadalt fog aratni széles e hazánkban.

Kováts Elek
főgymn. tornatanár.

Intézeti tornaversenyek.

A lugosi r. kath. főgymnázium

tornavizsgálatát és tornaversenyét június hó 29-én d. u. 4 órákor tartotta meg a nyári tornakeretben. A vizsgálaton az érdeklődő szülőkön kívül nagy számú, diszes közönség vett részt, amely élénk érdeklődéssel és nagy élvezettel nézte az ifjak változatos és ügyes gyakorlatait. A tanulók a katonai zárt gyakorlatokban nagy fegyelmességet, a rendelkezésére álló eszközök mindegyikén pedig kiváló ügyességet tanusítottak. Különösen kiténtek: Litsék Géza, Georgevits Lucian V. oszt., Kádár János VI. oszt. tanuló. A kiválóbb tornászok „Elismerő okirat”-ot nyertek és pedig: Fischer Richárd, Gidófalvy Elemér, Jenea János I. oszt., Neu Ede, Stumm József III. oszt., Georgevits Lucian, Litsék Géza V. oszt., Kádár János, Seyfried Lipót VI. oszt., Deutsch Hugó, Seyried Győző, Zsuku Péter VII. osztály és Schreiner János érettségi vizsgálatot tett tanuló. A szakavatott vezetés és kellő fegyelmesség Kis Lajos tornatanár érdeme.

A kőszegi polgári fiu- és leányiskola

Stelerlein Gábor igazgató gondosan összeállítá értesítője a 9. pont alatt a testgyakorlatról és tornaversenyéről szól, mely utóbbi a közoktatásügyi miniszter rendelete értelmében e tanév végén tartott meg először. E versenyen a növendékek a Hymnus elneklése után osztályonként rend- és szabadgyakorlatokat végeztek, közben-közben egy-egy tornadalt énekelve. Ezután versenyugrás, futás, kötélhúzás s még néhány mutatóvány következett a közben szükséges szünetek megtartásával. A versenyt a Szózat lelkes elzengése zárta be. A versenygyőztesek elismerő okiratot nyertek.

A szatmári kir. kath. főgymnázium

tornaversenye jun. hó 8-án d. u. tartott meg a gymnasium tágas udvarán. A tanulók hozzátartozói, a hatóságok valamint az érdeklődő közönség hírlapi és magán meghívások útján lettek értesítve. Az érdeklődés nagy mérvben is jelentkezett, amennyiben a több százra menő legintelligensebb közönség egészen megtöltötte az intézet udvarát. Jelen voltak: Meszlényi Gyula, megyés püspök Jekelfalussy Sándor cs. és kir. kamarás és m. kir. honvéd-ezredes, Novák Antal nagypüspök, Irsik Ferencz pápai prelátus, Jandrisics János és For-

gách János apát-esperesek, dr. Kádár Ambrus t. kanonok püspöki titkár urak stb. A verseny programja a következő volt: I—IV. osztály, 1) felvonulás, 2) nyitódás, 3) 4—8 ütenyi szabad gyakorlatok, 4) rudmászás, 5) ugrás, 6) futás, 7) játék: kigyófutás. Az V—VIII. osztály: 1) felvonulás négyes sorokból nyolczas sorokba, 5) nyitódás, 3) 4—8 ütenyi szabadgyakorlatok, 4) kötélmászás, 5) távolra- és magas ugrás, 6) sulydobás, 7) gyakorlatok a lovon, 8) sulyemelés, 9) birkozás, 10) kötélhuzás. A futás és labdajáték az idő előrehaladottsága miatt elmaradt.

A verseny bíróság állott: Jaskovics Ferencz, Schöber Emil tanárokból és Erdélyi Imre tornatanárból. A verseny bíróság, mint győzteseket „elismerő okirat” elnyerésére a következő tanulókat ítélte: az I. osztályból: Erdélyi Bélát, Mathiász Oszkárt, Jármí Mihályt, Rozenberg Manót, Böhm Andrást, Troknya Gyulát és Fischer Józsefet mászásban és futásban tanusított ügyességért. A II. osztályban: Apagyri Aladart, Uray Gézát mászásban és futásban tanusított ügyességért; Méder Mihályt futásban, Simsa Andort mászásban tanusított ügyességért. A III. osztályban: Scheiber Miklóst és Lükő Sándort mászás és magas ugrásban, Speidel Zoltánt futás és magas ugrásban, Czauner Gézát magas és hosszú ugrásban, Baumgartner Györgyöt magas és hosszúugrásban és futásban tanusított ügyességért. A IV. osztályban: Bender Bélát mászásban, Melega Sándort magas és hosszúugrásban és futásban, Nájvar Józsefet magas és hosszúugrás és futásban, Tyuskay Istvánt hosszúugrásban tanusított ügyességért. Az V. osztályban: Fényes Miklóst, Kreuter Janost és Román Józsefet minden versenyben, Irsik Lőrinczet kötélmászás, magas és távolugrásban, Stefan Ágostont a lovon végzett gyakorlatokban tanusított ügyességért. A VI. osztályban: Nagy Jenőt és Fülöp Bélát minden versenyben, Herman Venczelt a lovon végzett gyakorlatok és sulydobásban, Székely Gyulát magas ugrás és sulydobásban, Tivadar Györgyöt kötélmászás, sulydobás és emelésben tanusított ügyességért. A VII. osztályban: Kertészffy Janost minden versenyben, Blasesok Gyulát lovon végzett gyakorlatok, ugrásban és sulydobásban, Ludeser Tivadart és Mellau István lovon végzett gyakorlatokban tanusított ügyességért. A tanári testület által a legügyesebb versenyző jutalmazására felajánlott 10 koronás aranyat Nagy Jenő VI. oszt. tanuló nyerte el. — A tanulók zöme általában az egész év lefolyása alatt nagy kedvvel végezte a tornagyakorlatokat, mégis kiemelendő e tekintetben a IV. és VI. osztály, a mely óráról-órára fokozódó kedvvel és buzgósággal tett eleget ebbeli kötelességének. Az elért eredmény mindenesetre örvendetesnek mondható s az országos versenyek melé az intézeti tornaversenyek méltán sorakozhatnak, mert közvetlen tájékoztatást nyújtanak az érdeklődőknek a torna fontosságáról s híveket szereznek annak a nagy közönség köréből.

A kegyes tanítórendiek

vezetése alatt álló magyar-óvári algyrnásiumból a tornaoktatásról az alábbi értesítést vettük: Tanintézetünknek még ma sinés tornacsarnoka. Mosonvármegye és Magyar-Óvár közönsége már évek óta készülnek alkalmas állandó tornacsarnokot emelni, a tervek már készen is vannak, de a szükséges költségeket a legjobb akarat mellett sem sikerült eddig előteremteni. A fenntartók ez oknál fogva a nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. Ministeriumhoz fordultak és állami segílyt kérve, abban állapotok meg, hogy a tornacsarnok építését elhalasztják azon időre, mikor a város — a gazdasági m. kir. akadémia tervbe vett átalakítása körül — úgyszólván többrendbeli építkezéshez készül. Állandó tornacsarnok hiányában a tanuló-ifjúság télen nem tornázott, de a helyeti koresolyázott a piaristák kertjében e célra készített jégpályán, hol 20 tanuló ez évben tanult meg koresolyázni. Junius hó 21-én megtartottuk tornázásból az érvégi vizsgálatot és tornaversenyeket. A futás-, mászás-, távol- és magasugrásban versenyzett 80 tanuló s ezek közül 14 elismerő okiratot, egy pedig jutalomkönyvet kapott. A Magyar-Óvár város nagylelkűségéből ez évben újból és célszerűbben berendezett uszodában 26 tanuló tanult úszni, kik közül többen a kedvezőtlen időjárás daczára szabadúszók lettek.

A keszthelyi kir. kath. főgymnasium

tanulók tornaversenye jun. 26-án délután tartott az intézet nyári tornahelyiségében. A tornaversenyen jelen volt az igazgató és tanári karon kívül gróf Festetics György nevelőjével. Párkányi Józseffel és szép számú közönség. A szabad- és rendgyakorlatok dobszóra végeztettek, mely után verseny mászás, futás, ugrás és közben tornejátékok mutattattak be.

A nagybányai állami főgymnasium tornaversenye.

A nagybányai állami főgymnasiumban a tornászati záróvizsgálatok a miniszteri utasítászerű versenyneveléssel köttetnek össze. Az első junius hó 24-én volt Havassy Mihály tornatanító vezetése mellett a II—V. osztálybeli tanulókkal két csapatban. Az első csapatot a II. és III. osztályuk képezték és ez szabadgyakorlatot végzett, utána IV. és V. osztályuk által alkotott második csapat botoszabadgyakorlatokat mutatott be.

Ezután következtek az egyéni versenyek, melyekben egész osztályonként vettek részt.

A II. osztályuk amennyire a nyári tornahely 63 m. futópályáján lehetett (oda és vissza annyi) futásban keltek sikra és győztesek Drunár L. és Erdőss E. lettek, a kötélmászásban pedig Mikes T. és Papp Gy. nyertek elsőseget.

A III. osztályuk közül a futásban Brindus J., Mik Gy., Molnár A. és Hoffmann S. győztek.

A IV. osztályban 120 cm. magas ugrásból Csutor A., Varga J. és Weinberger S. kerültek ki győzőknek, az V. osztályban pedig 420 m. távolugrásból Blaskovits Gy. és Kriszt J. tünnek ki, mint elsők.

Junius hó 25-én a rossz időjárás miatt a téli tornacsarnokban az I-ső osztálybeliekkel tartott Kovács Elek tornatanító vezetése mellett a verseny.

A fiuk sikerült szabadgyakorlatokat mutattak be az ütemeknek jelzőszóval való jelzése mellett, majd hátbólcső, kakasviadal és tolási birkozás gyakorlatok- és rendgyakorlatokban tanusítottak szép előhaladást és dícséretre méltó fegyelmességet. Ezután zergevadászat és osztálytornázás volt a távolugrásban.

Következtek az egyéni versenyek. Ezek úgy osztattak be, hogy az osztálybeliek valamennyien, kik alkalmas szerén próbált szerencsét. 8 kötélhúzó csapat volt 5—5 tagból, volt kötélmászás és futás. A kötélmászásban Mikes V. és Kriszt A., a futásban pedig Markovits A. és Nagy E. lettek győzők; az év folyamán és a záróvizsgán szabatosan végzett szabad- és rendgyakorlatokért, valamint példás viseleteért Terge J. lett kitüntetve és megjutalmazva.

Végül 26-án kedvező időben tartott meg a nyári tornahelyen a VI—VIII. osztályokkal szintén Kovács Elek vezetése mellett a záróvizsgálat és verseny.

Ezek egy csapatban 5—6 kivételével egyenruhában sorakozva kettős rendszlopban soronként 1¹/₂ m. távolságban felállítva tüzergyakorlatokat mutattak be rudakkal vezényszó nélkül, majd kettős rendszlopból nyolcz águ csillagalakot képeztek és ott három összetettebb szabadgyakorlatot végeztek, ezután rövid katonai rendgyakorlat és iskolai csapatmornázás volt két csapatban a bakon és korlátan, illetőleg a nyújtón és ablakugrás.

Következtek az egyéni versenyek: magas-, távolugrás- és bakugrásban, sulydobás- és a VI. osztályuk 6—6 tagból álló két csapatjával kötélhuzásban és befejezőül tetszésszerű szabad szertornázás volt a korlátan és nyújtón.

Győztesek lettek magát az év folyamán általában legjobban viselt VI. osztályuk közül a kötélhuzásban Benesik B., Mostis S., Tögye Gy., Kaszanitzky J., Sik E. és Gyiraszin L.; továbbá Kaszanitzky J. 155 cm. magas bakugrás- és 493 cm. távolugrásért; a VII. osztályuk közül Tatar János 130 cm. magas- és 486 cm. távolugrásért és Izik Vilmos szép bakugrásáért; a VIII. osztályuk közül Smaregla János 155 cm. bakugrás és 510 cm. távolugrásért, Hittel Anréll 565 cm. távolságu magas sulydobásért.

Az elősoroltakon kívül részint általános kiváló ügyességükért a szereken, részint egyéb kiválóságikért oklevéllel lettek kitüntetve: Páska Gy. és Langhauser S. IV. oszt.; Kárpáthy J. és Guzmán L. V. oszt.; Sik Elemér és Tögye G. VI. oszt.; Filep Gy. s Petruska L. VII. oszt.; Klímko S., Gergely Gy., Szentkirályi K. és Zseránszky J. VIII. oszt. tanulók.

Valamennyi versenyen a város előkelői és az érdekelt szülők közül számosan jelen voltak és ünnepi jeleget adtak az eddig itt még sohasem tartott versenyeknek. Ugy a tanári testület az ügybuzgó igazgatóval az elén, mint a közönség elismerésben voltak a tapasztalt haladás és különösen Kovács Elek korszerű újításain és a versenyrendezésekben tanusított otthonosságáért, úgy hogy nyugodt magatartása a fiukra is átszállni látszott és igen szép rend uralkodott. Utóbbi tanítványai a közönség ovációja közepette lelkesen felkapták s zajosán megéljenezték.

A testi nevelés az angol internatusokban.

Irta: Dr. Erődi Béla kir. tanácsos, tankerületi főigazgató.

Felolvastattott a paedagogiai társaságnak 1893-ik évi május 21-i ülése.

A vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr megtisztelő megbizásából a múlt nyáron utazást tettem Franciaországban, az internatusok tanulmányozására. Páris legnagyobb és legnevezetesebb s egykét vidéki város intézeteinek megtekintése után időt szakítottam magamnak, átrándultam Angliába, hogy közvetlen tapasztalásból ismerjem meg azokat az iskolákat, melyekről könyvek-ből már annyi érdekeset olvastam. Beöthy Zsolt barátom szíves ajánlólevelével fordultam Duka Tivadar barátnk-

fiához, a ki lekötélező készséggel maga személyesen volt szives engem a Wenstminster-schoolba kísérni s ajánlatával a tanügyi körökkel összeköttetésbe hozni. Mindenütt igen szívesen fogadtak, készségesen mutogattak mindent és tájékoztattak minden irányban. Nem panaszkodhatom a francia lycéek proviseurjei ellen, ők is elég készségesek, a vanvesi meg rendkívül szeretetre méltó is volt; de az angolok túltettek szíveségre franczia kollegáikon, a mi reám nézve annál meglepőbb és annál kellemesebb volt, mert erre a fogadtatásra egyáltalán nem számítottam,

Az angol iskolák közül, minthogy csak nyolcz napi idővel rendelkeztem, csak a legkiválóbbakat és legkönnyebben megközelíthetőket néztem meg. Láttam Londonban Westminster-schoolt és Christ's Hospital, a vidékiek közül Etont és Harrow-t, a legjellemzőbb négy iskolát, melyek mindegyike más-más jeleggel bír s így az angol középiskolák amaz általános jellemvonását, hogy mindeniknek van valami saját, külön jellege, e négy tanintézetben is kifejezve találtam.

Westminster.

A westminster apátsággal kapcsolatos Westminster-school vagy S. Peter's Colleget dr. Duka Tivadar hazánkba vezetett el és ajánlott Mr. Edgell tanárnak, a ki előzékenyen fogadott és készségesen mutatott meg mindent, a mit látni kívántam. Az iskola London házáinak labirintusába építve, az apátságnak régi zárdahelyiségeiben van úgy a hogy elhelyezve. Zig-zug épületek vannak egymáshoz toldozva, hogy az iskolát a követelményeknek megfelelően elhelyezhessék; részben sötét, alacsony, vastag falu, boltozatos szobák szolgálnak osztályokul, melyekhez szűk, sötét folyosók lehet csak hozzáférni. Udvara nagyon kicsiny és aszfaltozott, hol alig 20—25 tanuló tud egyszerre játszani, labdázni. A komor, sötét, kopottas külsejű épület fala és a belső kapu tele van irkálva azon tanulók neveivel, kik itt tanultak egykor. Erzsébet királynő 1560-ban alapítá újra ezt az iskolát, melyben 40 tanuló számára tett alapítványt, kiket ezért a királyné tanulóinak (Queens scholars) neveznek; ezeken kívül, a kik az iskolával kapcsolatos nevelőintézetben kapnak benlakást és ellátást, 160—180 külső tanuló (Oppidans vagy Town boys) nyer ebben az iskolában képeztetést. A Mr. Edgell tanár bevezetett vegytani előadó termébe s ott a kathedrához, maga mellé ültetve, volt alkalmam egy angol iskola tanítási óráján jelen lehetni. Erre a rendkívüli szíveségre nem is számítottam, mert sokat hallottam és olvastam arról, hogy az angolok mennyire elzárják az idegeneket tanításuk megfigyelésétől. A tanulók legkevésbé sem érezték magukat jelenlétem által feszélyezve. Tanáruk felhívására, referáltak a laboratóriumban végzett munkájukról, mire mi átmentünk az előadó teremmel kapcsolatos dolgozó szobába, hol a tanár asztaltól asztalhoz ment s megtekintette a tanulók munkáját. Engem mindenütt magával vive, volt időm és alkalmam meglátni a vegytani műhely egész felszerelését és az abban folyó munkát. Míg egyrészt csodálkozással, majdnem megütődéssel láttam a dolgozó műhely és szertár egyszerű, mondhatnám primitív felszerelését, másrészt elismeréssel kell nyilatkoznom a tanulók szép dolgozatairól, melyeket tanárjuknak bemutattak. És sehol se lett volna jobb alkalmam, mint itt, tapasztalni azt, hogy az angolok nem sokat tanítanak ugyan a természettudományukból, de alaposan, gyakorlatilag dolgozzák fel azt a keveset, annyira, hogy az a tanulóknak igazán vérévé válik. Itt mindent kísérletekkel, maguk a tanulók dolgoznak fel; míg nálunk a tanulók leggyak-

rabban csak az üveges szekrényben vagy elvéve a tanár kezében látják a kísérleti eszközöket; de csak nagy ritkán vagy épen nem kapják kézhez azokat. Én részemről nem bánám, ha a mi iskoláinkban jóval kevesebb tananyagot vennének fel a természettanból; de azt a keveset dolgoznák fel úgy, oly alaposan, oly gyakorlatilag, mint a hogy az angol iskola teszi. Ezzel a tanítással bizonyosan többen és nagyobb eredménnyel érdeklődnének a természettudományok iránt. Aztán azt is megtanultam ebből az egy órai szemléből, hogy a gazdag szertár nem épen hőmérője a tárgy tanítási sikerének; kevesebb apparattal is, de az apparatussal nem az üveges szekrényekbe rejtésével, hanem használásával lehet szép eredményt elérni.

(Folyt. köv.)

TŰZOLTÓ-SPORT.

A kőszegi tűzoltó-egyesület huszonöt éves jubileuma és zászlószentelő ünnepélye kiválóan jól sikerült. Ötvennégy egyesület volt képviselve, többen zászlóval és zenekarral, összesen hatszáznál több tűzoltó és a vidékről nagyszámu vendégsereg vett részt az ünnepélyen. Az egész város díszt öltött, sok pompás diadalkapu fogadta az ezernyi közönséget. A főünnepély a zászlószentelése volt. Ezt megelőzte a tűzoltók díszfelvonulása Kirchnopf Mihály kőszegi főparancsnok vezénylete alatt. A díszített oltárnál Major János prépost-plébános nagy segédlettel tartotta a misét és azután felszentelte a szép kivitelű vörös selyemből készült zászlót, melyet Pfeffel Jánosné kir. közjegyző neje adott át a kőszegi hölgyek nevében Tunczenhaller Lajos tűzoltó egyesület elnöknek. Sokan vertek be emlékszeget, többek között József és Jenő főherczeg nevében a főparancsnok Radó főispán, Károlyi alispán, Szájbély Gyula országgyűlési képviselő, hatvan helybeli és vidéki egyesület, a tűzoltó egyesület választmánya és Kőszeg város több előkelősége. Délben százhusz terítékű diszbed volt, melyen az uralkodó családra, József főherczegre, a Szájbély Gyula orsz. képviselőre, Major János prépostra, a vendégekre, a zászlóanyára, főparancsnokra és másokra mondtak lelkes felköszöntőket. A délután megtartott nagy gyakorlat a kőszegi tűzoltóknak becsületére vált és a főparancsnoknak a kollégái mellegen gratuláltak. Este a főtéren fényes kivilágítás mellett táncmulatság közben pedig érdekes és kitünően sikerült tüzi játék volt.

Magyarország tűzrendészeti viszonyairól tűzoltói szempontból részletes memorándumot dolgozott ki a belügyminiszter felszólítására Szalay Ödön országgyűlési képviselő. A memorándum mellett, a mely már a kormány előtt van, Szalay a belügyminiszternek kijelölte azokat a szakembereket, a kik a legközelebb összehívandó ánkét tagjai legyenek E szakférfiak a következők: Follmann Alajos budapesti kir. táblai bíró, az országos tűzoltószövetség alelnöke, dr. Kék Lajos és dr. Övály Ferencz országgyűlési képviselők, Szily József az orsz. tűzoltószövetség titkára, Bárány Ernő budapesti, Teuffel Mihály pápai, Mezey Mihály kir. közjegyző nagyváradi, Hauser György győri, Rosch Frigyes soproni, Putsch Tóbiás iglói, Kovács Károly zalai, Skossa Zoltán szabadkai, Ecker Sándor csallóköz-somorjai, Spitzer Mór pozsony-széleskúti, Szabó Gyula kismártoni és Szeidl Lajos székesfehérvári tűzoltóparancsnok s végül Vida J. a székesfehérvári tűzoltó-egyesület titkára.

X. Klösz György fényképészeti műintézet Budapest, V. hatvani-utca 18. sz. I. emeleten. Telefon-állomás. Elvállal mindennemű fényképi felvételeket, többszörösítéseket gépekről, ipar-, mű- és tantárgyakról, sat. Photolithographia, cinkographia, fénynyomat, autographiai fénymásolat.

ATHLETIKA

Az Achilles sport-egylet e hó 6-án tartotta meg versenyeit Palicson, az angol aszfalt versenypályán. A bajnoki célversenyben Temple Rezső, a M. A. C. tagja, a 15 kilométeres távolságot 1 óra 4 perc 17 mp. alatt tette meg. Arany-érmét (75 frt) és bajnoki serleget (300 frt) nyert. A bajnoki uszóversenyben Balogh Hugó a 3 kilométert 1 óra 2 p. alatt uszta meg. Szintén bajnokká avattatott. Az 1 km.-es kerékpárversenyben Riedl Ferencz győzött, a tanuló ifjak versenyében Halász János, a korlát és nyújtó tornázásban Müller Dávid viador lett az első. A 16 km. kerékpárversenyt Nagy Dénes 39 p. 2 m. alatt nyerte meg. A kardvívásban legjobb Szappanos Péter. — Az „Achilles” sport-egylet a „magyar országos tüzoltó egyletek szövetségének” XI. közgyűlése alkalmából a magyar tüzoltók tiszteletére nagyszabású Athléta-ünnepélyt rendez, melyre hivatalos minden sport-egylet. A versenyek aug hó 15-én lesznek. Pont délben kezdődik a 100 kilométeres velocipéd-verseny, díj 600 frt értékben vándorserleg, arany érem és elismerő okirat. — Ezt követi az 1 angol mfd.-es megnyitó verseny, verseny-birkózás, súlydobás, 1609 méteres síkfutás — végül vendégek versenye, 5000 méter távolságra kerékpáron. A velocipéd versenyek lefolyása alatt torna ünnepély tartatik.

X. Sigmund József üzletét (Budapest, városház-utca 2—4) a sportvilág figyelmébe ajánljuk. Az összes sportnemekhez szükséges ruházati cikkek u. m. verseny és training ingek, nadrágok, sapkák és cipők legnagyobb raktára. Az iskolai tornázás összes ruházati kellékei. Flannel ingek Lawn tennis cipők, különlegesség: Princes of Wales férfi-övek.

CSÓNAKÁZÁS

A magyar evezős egyletek országos szövetsége

és a „Torontál Egylet” által Török-Becsén 1893. évi szeptember 17-én rendezendő Amateur evezős verseny sorrendje és feltételei:

I. Skiff verseny. Zárt verseny a Torontál-egylet tagjai számára. Legjobb hajók. Tét 5 frt. Elsőnek egyleti ezüst érem.

II. Országos négyevezős verseny. Palánkos hajók kormányossal, de méretek nélkül. Tét 10 forint. Az első hajó legénységének egyleti ezüst érem.

III. Nemzetközi skiff verseny. Rendezi a magyar evezős egyletek országos szövetsége. Hölgyek tiszteletdíja. Legjobb hajók. Tét 15 frt. Elsőnek országos szövetségi érem.

IV. Országos kétevezős (pair oar) verseny. Palánkos hajók kormányossal, de méretek nélkül. Tét 5 frt. Az első hajó legénységének egyleti ezüst érem.

V. Négyevezős verseny. Zárt verseny a Torontál

egylet számára. Palánkos hajók kormányossal, méretek nélkül. Tét 10 frt. Az első hajó legénységének egyleti ezüst érem.

VI. Matschek korlátozás nélkül.

Az I. és V. alatti versenyek zárt jellegűek és ezeken csak a Torontál-egylet tagjai vehetnek részt, a III. alatti verseny nemzetközi jellegű és azon részt vehet minden amateur evezős egylet; végül a II. és IV. alatti versenyek országos jellegűek és azokon a magyar evezős egyletek országos szövetségének tagjai vehetnek részt.

A VI. pont alatt felvett esetleges „Matscheket” kivéve, az összes többi versenyeken a magyar evezős-egyletek országos szövetségének versenyszabályai mérvadóak.

A verseny délután 4 órakor veszi kezdetét.

A versenyek a fent megállapított sorrendben 20 percznyi időközökben következnek egymás után.

A versenypálya a török-becsei Tiszán, folyóvízben tüzetik ki.

A pálya hossza, az esetleges „Matschek” kivételével, mindenha 2000 méter.

A start-helyek számozása a Tisza jobb partján kezdődik.

A verseny folyóvízben lefelé fordulás nélkül evezendő.

Az egyletek jelentkezésének zár határideje 1893. évi augusztus hó 15-ének éjjeli 12 órája; a csapatok megnevezésének zár határideje 1893. évi szeptember 1-ének éjjeli 12 órája.

Jelentkezések és nevezések, — előbbiek a tétel melléklésével, — Rónay Jenő egyleti elnökhöz Nagy-Becskerekre intézendők és lepecsételt borítékban küldendők be, a borítékon azonban kitüntetendő, hogy „jelentkezés” vagy „nevezés” a versenyre.

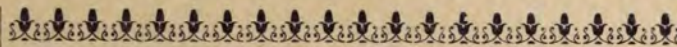
A győri csónakázó-egylet ezen évi működése igen szép eredményeket mutathat fel különösen a távevezések terén. Legutóbb Dr. Mihály Ferencz és Dr. Farkas Gyula az egylet pair-oar hajóját hozták haza Bécsből evezve. A hajó tatarozás végett volt Bécsben; a derék evezősök ezen alkalmat is felhasználva, vállalkoztak a hajó valóban sportszerű hazaszállítására. „Donauhort” telepétől indultak. 5 óra alatt szakadó esőben értek Pozsony alá, hol a hajós-egyleti tagok által rendkívüli ovatiókkal fogadtattak. — Innen szintén 5 óra alatt eveztek Gönyőre honnan hazai csapatok kísérete mellett 1 óra evezés után értek Győrbe. A két evezősön a fáradtság legkisebb nyoma sem volt látható.

A pozsonyi és győri hajósegyletek elhatározták, hogy augusztus havában egy csoportos kirándulást rendeznek a Dunán valószínűleg Komáromba, hova egy időben fognak különböző hajóikkal megérkezni. Talán lehetséges lesz, hogy pesti egyleteink is résztvesznek a találkozón, annyival inkább, mert mint tudjuk a győri és budapesti egyleteket szoros régi baráti viszony fűzi össze.

USZÁS

A bécsi uszóversenyen két magyar is részt vett, a bajnoki versenyben a kezdetén, meghatározott 5 kilométernyi távnak mintegy kétharmadáig, Schnürmacher Zsigmond körülbelül 200 méternyi előnnyel vezetett. Közvetlen utána Tomcsák Gusztáv következett;

mindketten a budapesti „Magyar testgyakorlók köré”-nek tagjai. De ezután a magyar uszók az előttük ismeretlen áramok következtében a holtabb részbe bekerültek és csak kettőzött erőmegfeszítéssel voltak képesek a baloldaltól a jobboldalra, az áramba levő start-hoz az áramban uszó győztes Neumann Pál után beérkezni, Tomcsák Gyula egy másodpeczczel később, Schnürmacher mint ötödik ért a célhoz Tomcsák mögött mintegy 100 méterrel. A Duna átúszásában Schnürmacher nem csak a bécsi bajnokot, hanem valamennyi résztvevőt (Tomcsák ebben nem vett részt) oly fényesen verte le, hogy az egyenes átúszásban csak ő maga volt képes a hatalmas áramnak ellentánni s az átellenben kijelölt partra szállani. A többi versenyzőt az áram messze lesodorta. A versenyek után bankett volt, hol a magyar uszók kitüntető méltánylásban részesültek. Szóba jött az is, hogy ezentul felváltva rendeztessék egyik évben Budapesten egy nagy uszóverseny, a másik évben pedig Bécsben.

A folyó évi június 5-én Budapesten megalakult
„Magyar villamossági részvény-társulat”

a nagydemű közönség tudomására hozza azt, hogy működését megkezdette.

A magyar villamossági részvény-társulat a „Ganz és Társa” vasöntő- és gépgyár részvény-társasággal kötött egyezmény alapján a „Ganz és Társa” czég és Budapest fő- és székváros között a villamos világítás ügyében kötött szerződést átvette, s így Budapest fő- és szék városban az említett szerződés értelmében a villamos világítás és erőátvitel a magyar villamossági részvény-társulat fogja szolgáltatni.

E célra központi villamos telepe Budapesten, a külső Váci-úton épül és építése annyira előhaladt, hogy a magyar villamossági részvény-társulat központi villamos telepe már e folyó év őszén üzembe vehető.

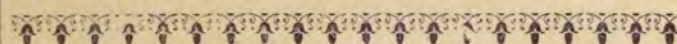
Ez okból a magyar villamossági részvény-társulat már most elvállalja a lakásoknak, üzleteknek, telepeknek és más helységeknek villamos világítására vagy ipari erő-szolgáltatására való belső berendezését, valamint elvállalja az általa épült, mint az esetleg más vállalkozók által netán már eszközölt villamos berendezéseknek a fő- és székváros balpartján éppúgy mint jobboldalján fektetendő kábelhálózatában leendő csatolását és a villamos áramnak annak idejében leendő rendes szolgáltatását.

A magyar villamossági részvény-társulat ügykörébe fel vette továbbá azt, hogy Budapesten kívül, villamvilágításra és központi villamtelepek felállítására más városokban és községekben is engedélyeket szerez és ott, a mennyiben a tavvezetés szükséges, az általánosan kitünőnek elismert Ganz-féle transzformator rendszert (Zipernowsky-Déry-Bláthy szabadalma) fogja alkalmazni.

Tervezetekkel és költségelőirányzatokkal, valamint metálon kívánt felvilágosításokkal szívesen szolgálunk.

Jelentkezések budapesti központi villamos telepünkhöz való csatlakozás iránt elfogadtnak ideiglenes irodánkban.

V. ker., Thonet-udvar, II. emelet, II. lépcső. nemkülönben Ganz és Társa czég városi irodájában. (Gizella-tér Haas-féle palota.)

Kerékpár újdonságok!!

legnagyobb kerékpár gyári raktarban.

Budapest, Károly-körút 3-ik szám.

Eredeti **Torrilhon** és **Dunlop** kerékpárok, pneumatikus abronccsal. — Ezen újdonságok megtekintése végett van szerencsém a n. é. kerékpárkedvelő közönséget tisztelttel meghívni

HERBSTER KÁROLY műgépész.

Nagy képes árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve küldetik.

Porzsolt Ernő

műépítész, építőmester és törvényszéki hit. szakértő

építési irodája

Budapest, Kálmán-utca 19.

Elvállal mindennemű építkezéseket, villákat, kastélyokat, bérházakat, középületeket, templomokat stb.

Több fővárosi kész ház, villa és üres telek eladásával megbizva.

Nyaralóba, fürdőbe utazóknak!

Indiai hinta-ágy fák közé vagy szobában 4.50, 6.50, 10 frtig, nagyobb lécczel kiegészítéssel 10, 14, 20 frtig. Gyalogstárhoz laposra összehajtható kényelmes ülésű szék, egyszerű minid bot gyanánt szolgál, frt 2.70.

Japán naperay 80 krtól 15 frtig. Kerti legyezők 10 krtól 3 frtig. Erős gyermekkosz 6.50-15 frtig. Légzőkészülék enyve 30 kr. Az egészség fenntartásához tisztá hűtő szódavízet nyerve könnyű bánásmódjával dr. Fèvre párisi taros szódavíz-készítő géppel.

2	4	6	8	10	butellek
7.	9.	11.	13.	15.	frt

Egy csomag borkó és szőlő 1 frt 80 kr. Önműködő fagyalt-készítő receptek 6 12 15 adagra

5	7	9	forint		
Vásárhelyi-féle gyors-vajkészítő-gép	a legelőkele tesobb	5	10	25	litter

8.50 15. — 38. — forint.
Paradicsom- és gyümölcsprés 60 krtól frt 1.20-ig.
UJ! Légmentesen elzárható befőttesüvegek 1/2 — 2 literig 28—85 krig. Melange kávé és tejforraló gép egyben

1	2	3	4	6	személyre
4.50	6.	6.80	7.50	9.	forint.

UJ! Rapid spiritus kézi tüzhely intenzív Bunzen linalgal, legjobb takarékos gyorsfűző 1 litter vizet 7 percz alatt felörrol, 1 frt. **Szegedi víz** v. eler cinezett lemezből 1 frt. **Aranyozó**, melylyel elavult tükör-és képkeretet, szobrot stb. mosha óva, ujjas aranyozhatni 80 kr. **Higítító folyadék** 10 kr. **Wischin** szoba-

padlóház 70 kr. Amerikai ebresztő-óra 3 frt 60 kr. Akkordban hangolt **nyájkolomp** 7 és 10 frt. Kerti ut sor-nyíró olló 3 fr 50 kr. Lignum-sanctum **kuglító golyók** 9 9 1/2 10 10 1/2 11 11 1/2 12 12 1/2 13 13 1/2 c. atm

1.15 1.30 1.50 1.70 1.90 2.15 2.30 2.50 2.70 2.85 frt
 Egy készlet szokásos nagyságú keményfából tartós **kuglító babok** 2.50. **Papír léghajók** 50 krtól 1.50 krig. **Ni kuglító** egészen szük udvaron is felállítható, egy készlet babok, golyó, zsinórral és kapcsolokkal frt 5.50. **Kertifőbert-puska** 7—20 frtig. Vascsel-tábla kungró bohóccsal 2—8 frtig. **Szines papírampionok** kerti ünnepélyekhez 15—20 krig. **Magnesium fáklya** 1 frt 20 kr. **Aeol hárfa nyárilak** tetőre 4—9 frt. **Kerti gyertyatartó** 1 frt.

Mulattatásul és a test edzésére.

Teljes tornakészülék 5.50. Gyermekhintá 3—10 forintig. **Mászókötél** 6 frt. **Trapéz** forint 4—4.60. Kötél karikákkal forint 4.30—4.90. Kötélhágósz 3 frt 6.30—7.85. Tornagolyó kilőja 30. **Tornacipő** gummi talppal 2.50 kr. **Két vívőkészlet** forint 23.50. Súlyos athleta-bot 2—5 frtig. **Uj aczéldrót** karizom-erősítő, 3, 6, 12 frt. **Uzáló-év** 4—7 frtig. **Tartós croquet-jíték** 9—20 frtig. **Lawn-Tennis**, szabadtani társasjáték 42—100 frtig. Szines lawn-tennis övek 1.40—3 frtig. **Labdadobó** társasjáték párja 1.50—6 frtig. **Gummiaboda** 15 krtól 1.50 krig. **Karikajáték** 12 pár frt 1.50. **Occarina** iskolával 70 krtól 1.20 krig. **Háromkerékű erős velócipéd** fűknak 8—15 frtig. — **Kerti szerszám** gyermeknek 80 krtól 4 f-tig. **Alumínium dísz tárgyak.**

Meg nem felelő tárgyat vissza vesz
 Nagy képes árjegyzéket mellékel.

KERTÉSZ TÓDOR BUDAPEST,

V., Dorottya-utca 1. sz. (619)

Wachtel Zsigmond első magyar tornaszer-gyár raktára

BUDAPEST,
KÁROLYKÖRUT 7. SZÁM.

—*—
— (TELEFON sz. 200) —

ajánlja az idényre gazdagon felszerelt raktárát,
tornaszerekben, függőágyakban stb.

Továbbá **kötélárúk és kötőzsineg**
KÖZPONTI RAKTÁRA.

Vasuti állomás: Zsolna
onnan omnibuszszal
Állandó posta- és
távirda állom-
más.

RAJECZ FÜRDŐ
(Magyar Gastein) a regényes Vág-völgyben.

**Timsós-
vasas hév-
források 34°C.**
Specialis fürdő női
bajok ellen. Combinált hideg-
viz-gyógy mód (Kneip-Kura). — **Kli-
matikus gyógyhely 420 m. magasságban**
őzondús, pormentes levegővel. — Északról tel-
jesen védve. **Gyógyjavallatok:** c. úz, kö. zvény, bőr.
bajok, görvélkór, angolkór, éspkór, vérszegénység, idegbajok, neuras-
hemia, neuralgiák, ischias Női bajokban (méh-, hüvelyhuru), izzadmá-
nyok stb 4—5 heti használat után legbiztosabb sikerű. Subalpin klimá-
jánál fogva általános gyengeségnél, a légutak hurutjainál indikált. — Vil-
lanyozás, massage. — Gyönyörű kirándulások; croquet, lawn tennis, teke-
pálya, zongoraterem, gyógyterem stb. — Olcsó tejes ellátás, elő és utó-
evadban már 2 fritt. l feljebb naponként.

Fürdőorvos: Dr. FANZLER LAJOS fővárosi gyakorló orvos, Buda-
pest, II. ker. Corvinter-ter 2. sz.

Felvilágosítással és prospektussal szolgál a fürdőig:zgatóság.

FÖLDES Y L.

puskaműves Budapest, Muzeum-körut 9 szám.

ajánlja jó hírnevű

fegyvereit

kezeség mellett, továbbá mindennemű **revolve-
reket** és teljes **vadászfelszereléseket.**
Árjegyzékek kivanatra ingyen küldetnek, javítások leg-
olcsóbban számíttatnak.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban
VIII., József-körut 5.

LIPIKI JÓDFÜRDŐ

(SZLAVÓNIABAN.)

Elsőrangú ivókutforrás és gyógyfürdőhely.

— Enyhe éghajlat. —

Egyedüli jódhévíz a continensen 64° Celsius.

Az idény tartama márciustól október végéig.

Gyógyjavallatok: A gyomor és bélsatorna minden-
nemű hurutos bántalmainál, hólyagbetegségeknél,
csúzos és köszvényes kóralakoknál, görvélkóros és
különféle vérbajoknál.

Kiterjedt árnyékos park, saját gyógyzenekar, fedett
sétány, diszes és kényelmesen berendezett szállodák
és magangyógyintézetek.

(500 vendégszoba.)

Kitünő étkezés, mérsékelt árak.

Vasuti összeköttetés: Pakratz Lipik (cs. és k. szab.
déli vasut), Okucan (m. kir. államvasutak.)

KARLSBADI
cipő-külön-
legességek.

**Kajári
Dezső**

Budapest, Dorottya-utoza 8. szám a.

Ajánlja legdusabb választékban

terfi-, női- és gyermek-cipő-áruit
a nyári idényre

a legolcsóbb árak mellett. — Különös ügyemmel
**velocipédező-, turista és hegyászó tornaczipő-
ket, vadász csizmákat**

mindennemű bőr- és vászonból urak, hölgyek és gyermekek részére
ugymint: tisztí cipők, galoschnik vagy gumi cipők,
ugy szinte vízmentes cipőket és **kényes lábra kü-
lönlegességeket** nagy választékban raktáron tart.

Vidéki megrendelések mérték vagy minta-cipő szerint leggyorsab-
ban cszközöltenek.